

PRED POMEMBNO IZBIRO

ANDREJ BRATUŽ

Le šibkib par dni nas še loči od nedeljskih parlamentarnih volitev v Italiji, kjer bodo volivci izvolili skupno skoraj tisoč poslancev in senatorjev.

S tem pa bodo tudi odločali o politični liniji in obenem o novi vladi, ki bo za nadaljnjih pet let vodila Italijo. Državljeni s tem postanejo tisti resnični subjekt ljudske suverenosti, ki je lastnost modernih demokracij in je tudi in še prej zgodovinski sad razmišljanj politične filozofije in idej najboljših dubov evropske misli, od Locka do Rousseauja, od sv. Tomaža do Maritaina.

Današnji politični položaj v državi gotovo ni zavirljiv, kar je zgovorno pokazala sama volilna kampanja. Ta je bila kar se da razgreta, brezobzirna in v glavnem zaostreno polarizirana na boj med dvema taboroma, levo sredino in desnico. Dialektika marsikdaj osebnega značaja, ki je često zašla v brezpredmetnost in jalovo besedičenje. Bolj kot okoli programov se je boj bil okoli določenih tem in je večkrat izzvenel demagoško. Pa pustimo to splošno, a ne preveč vzpodbudno podobo tega volilnega boja, ki je prišel skoraj do konca...

Kaj naj naredijo sedaj volivci? Komu naj zaupajo svoj glas? Ali naj nagradijo demagoge in zvodnike? Že eden največjih grških mislecev je zapisal, da je demagogija izrodek demokracije in to potrjuje tudi današnji čas. Ko smo na televizijskih ekranih sledili določenim izvajanjem kaknega mogotca telekomunikacije in veletrgovine, smo lahko ugotovili vsaj to, komu ne bomo zagotovili svojega glasu. Ne njemu ne njegovim pristašem na skrajni desnici, ki še posebej pri nas uganjajo zatoblo nacionalistično propagando in zapirajo vrata tako socialnemu napredku kot pravi evropski dimenziji države in njene zunanje politike (glej npr. problem Slovenije in Evrope!).

Koga naj volijo slovenski volivci? Izbir verjetno ni veliko, so pa vendar. Večinski volilni sistem nam je prinesel omejene možnosti posameznega političnega nastopa, zabteva zavezništva oz. koalicije. V tem oziru se pač gibljejo danes naše možnosti odločanja. Dejansko nam danes samo ena taka koalicija jamči pravo demokratično politično izbiro in daje up - kljub morda ne vedno idealnim predlogom - za ploden razvoj družbe in tudi garancije za pravično politiko do slovenske manjšine. To je danes OLJKA, katere sile so se konkretno zavzele za rešitev raznih osnovnih vprašanj naše skupnosti.

OB ANKETI SSK

LE ZAŠČITENA MANJŠINA JE BOGASTVO

DRAGO LEGIŠA

Deželno vodstvo Slovenske skupnosti je lahko upravičeno zadovoljno z izidom ankete, ki jo je bila izvedla v letošnjem februarju in je zadevala vprašanje skupnega demokratičnega izvoljenega predstavništva Slovencev v Italiji. Odposlanih je bilo nad 11 tisoč dopisnic (6.600 za Tržaško, 3.900 za Goriško in 850 za Benečijo, Rezijo in Kanalsko dolino), izpolnjenih in vrnjenih je bilo nekaj nad 3.500, kar ustreza 31,7 odstotka odposlanih. Z vrnjenih dopisnic izhaja, da 95,42 odstotka anketirancev soglaša s predlogom, naj Slovenci v Italiji demokratično izvolijo skupno zastopstvo.

Kdor je kdaj imel opravka z raziskovanjem javnega mnenja, bo priznal, da je število vrnjenih dopisnic vsekakor zadovoljivo. Za SSK pa pomeni velik uspeh dejstvo, da so anketiranci tako rekoč plebiscitarno podprli eno njenih temeljnih programskih točk. Vse od svoje ustanovitve je namreč ta naša demokratična in pluralistična slovenska politična organizacija odločno, dosledno in vztrajno zagovarjala idejo

o ustanovitvi skupnega manjšinskega foruma, pa naj se ta imenuje Narodni svet ali kakorkoli že drugače. Pri tem se je sklicevala na prakso tako v času po prvi svetovni vojni na Primorskem kot na stvarnost, kakršno poznamo še danes pri narodnih manjšinah v zahodnoevropskih državah.

Ta ideja si po drugi svetovni vojni pri nas žal s težavo utira pot, saj se marsikateri pripadnik manjšine nikakor ne more rešiti iz kalupov, v katere je zašel povečini zaradi napačnega pojmovanja internacionalizma.

V naši povojni zgodovini pa smo večkrat imeli priložnost na lastni koži občutiti, da je internacionalizem dejansko vaba, za katero naj se primejo Slovenci in se na daljši rok onesposobijo tako v narodnostnem kot v političnem pogledu. Vabo namreč čvrsto držijo v rokah Italijani. Eklatanten primer je v tržaški zgodovini Vittorio Vidali, ki je s svojim internacionalizmom v narodnostnem pogledu pasiviziral večji del slovenskih tržaških delavskih množic. Marsikdo se je pri tem žal tudi potujčil.

STRAN 2

SLOVENCIM IN DEMOKRATI VOLIMO TAKO:

Vsakdo bo na volišču prejel tri glasovnice. Eno za poslansko zbornico, eno za senat in eno za proporcni del poslanske zbornice. Pravilno volimo, če prekrizamo znak Oljke oziroma znak liste za Prodijska, kot je razvidno z obrazcev, objavljenih na tej strani časopisa.

COLLEGIO 1	TRIESTE
GIONA MANLIO	
STIMAMIGLIO GIAMPAOLO	
CAMERINI FULVIO	
CAMBER GIULIO	

COLLEGIO 2	GORIZIA
KOGLOT MILAN	
BRATINA DARKO	
ROMOLI ETTORE	

RECUPERO PROPORZIONALE		
CANCIANI GIORGIO	MARCHESICH GIORGIO	SASCO EDOARDO
MENIA ROBERTO	PEZZETTA ERNESTO	FRATTINI FRANCO
BOSCO RINALDO	RUFFINO ELVIO	FIORELLI RENATO
	RUSSO FRANCESCO	

COLLEGIO 1	TRIESTE CITTA'
PICCIONI ANNA	GENTILI MARCO
BOGLIOLO SILVANA	PORTOLAN MANLIO
MARCHESICH GIORGIO	BOBBIO ORAZIO
MENIA ROBERTO	

COLLEGIO 2	TRIESTE PERIFERIA
COOS MASSIMILIANO	MARTELLI ANTONINO
PERGOLIS PIERPAOLO	RUMIZ PAOLO
TAMBURINI LAURA	
NICCOLINI GUALBERTO	

COLLEGIO 3	ISONTINO
JACUMIN MANFREDI	PRESTAMBURGO MARIO
LUISE MICHELE	
ZAMPARO ADRIANO	
COSMA SERGIO	

SVET OKROG NAS

NOVO VOJNO ŽARIŠČE NA BLIŽNJEM VZHODU

SAŠA RUDOLF

Grožnje z raketnimi napadi na Galilejo, opozorila in povračilna bombardiranja Libanona: na Bliznjem Vzhodu se je odprlo novo vojno žarišče. V ostrejši obliki se ponavlja scenarij, ki je v preteklih tednih spremljal volilno kampanjo na Formozi in v Južni Koreji. Kitajci so tik pred volitvami na otoku priredili v Tajvanskem zalivu zastraševalne vojaške vaje, Severni Korejci pa so pred volitvami v seulski parlament večkrat vdrlji v razoroženi pas ob 38. vzporedniku, ki ločuje Koreji. Vojaški pritiski pa so tako v Taipeju kot Seulu prepričali omahljivce, da so podprli dosedanj, totalitarno usmerjeni režim.

V izraelskem primeru gre za varianto, saj bi volivci morali portditi laburista Peresa, ki je povzel težko Rabinovo dediščino, to je pomiritev s Palestinci. Napadi šiitskih hezbollahov na Galilejo, naj bi ga prisilili k političnemu zasuku in golobico spremenili v jastreba. Dober mesec dni pred parlamentarnimi volitvami, si Peres nikakor ne more privoščiti popuščanja, pač pa mora, da bi ga volivci ne zapustili, odločiti za politiko "oko za oko, zob za zob".

Hezbollahi, ki imajo svoja glavna oporišča v Južnem Libanonu in v predmestjih Bejruta, še dalje s "katjušami" obstreljujejo Galilejo, Izrael pa odgovarja z bombardiranjem južnega Libanona in letalskimi bombami na Beirut. Pred napadi so Izraelci opozorili prebivalstvo, naj zapusti domove. Vsaj 200 do 300 tisoč ljudi je zbežalo iz Tira in okolice, da bi se izognili izraelskim napadom. Toda hezbollahon ni dovolj: pripravljene imajo samomorilne oddelke, ki naj bi pripravili atentate v Jeruzalemu, Tel Avivu in drugih izraelskih mestih. Vojna naj bi preprečila težavni izraelsko-palestinski dialog, prisilila Arafata, da se pridruži napadu na Izrael. Po drugi strani pa skušajo hezbollahi očrniti pred svetovnim javnim mnenjem Peresa, ki naj bi se prelevil v jastreba in torej sovražnika miru. Šiitska "božja stranka", tako se imenujejo hezbollahi, naj bi zmagali v vsakem primeru: če bo Peres potrjen, ga ne bomo več prištevali med miroljubne politike, če pa bo volitve izgubil, bodo v Izraelu zavladali za mir manj zavzeti.

S 1. STRANI

LE ZAŠČITENA MANJŠINA JE BOGASTVO

Kot je poudaril deželni tajnik SSK Martin Breclj, iz rezultatov ankete izhaja močna spodbuda, da se demokratično zastopstvo Slovencev v Italiji zares in čimprej izoblikuje.

Zanimivo in hkrati pomembno je, da je skoraj istočasno Odbor za mednarodne odnose v slovenskem parlamentu odobril listino, ki priznava avtonomnost in subjektiviteto slovenskih manjšin v Italiji, Avstriji in na Madžarskem ter Hrvaškem. V tej zvezi lista "pozdravlja prizadevanja manjšinskih političnih organizacij za demokratično izvoljeno skupno zastopstvo."

Kateri naj bosta prvenstveni nalogi skupnega manjšinskega zastopstva? Slednje naj bo glavni in za temeljne manjšinske probleme tudi edini sogovornik tako z italijansko kot slovensko oblastjo; hkrati naj bo forum, pristojen za razpravljanje in sklepanje o problemih, ki so celotni manjšinski skupni.

Anketa, ki jo je izvedla SSK, je gotovo izrednega pomena, saj je bil z njo dejansko izmerjen pulz naši narodnostni skupnosti.

Veliko dela je treba še opraviti. Morda bi kazalo priklicati k življenju kakšen "ustavodajni" zbor z nalogo, da izoblikuje temeljno listino skupnega telesa z ustreznim pravilnikom. Temeljno listino bi morda manjšina lahko celo odobrila na referendumu.

Kot smo poročali v zadnji številki Novega glasa, je italijanski notranji minister Coronas v uvodu najnovejše študije o problematiki narodnih manjšin poudaril, da so manjšine bogastvo, ki ga je treba varovati in ovrednotiti. Takšna njegova izvajanja pa bodo nujno brez učinkov, če ne bo instrumentov za dejansko varstvo in ovrednotenje manjšin. Na dlani je, da bi bilo demokratično izvoljeno skupno predstavništvo slovenske narodne manjšine primeren in ustrezen instrument za njeno varstvo in ovrednotenje. Da to ni le mnenje vrha SSK, zgovorno dokazujejo izidi ankete, ki je predmet teh vrstic. Prav je zato, da manjšina tako predstavništvo čimprej izvoli, ne oziraje se na mnenje kakega posameznika, čigar interesi se z manjšinskimi gotovo križajo.

ZATON LIBERIJE

MIRO OPPELT

Konice izbruhov krvavih dolgoletnih vojn, ki mesarijo razne predele sveta, opozorijo tu pa tam svetovno javno mnenje na tragična dogajanja, ki nato tonejo v pozabo. Tokrat je na vrsti Liberija. V ospredje pozornosti pa je prišla, ker so ameriški vojaki morali reševati iz primeža 1.500 tujih državljanov. Vojna med sprtimi stranmi v tej državi pa divja že sedem let. Povzročila je 150 tisoč mrtvih in poldrug milijon beguncev, ki so se zatekli v notranje predele in druge zahodnoafriške države. Obsežnost tragedije je razvidna, če upoštevamo, da celotno prebivalstvo ne dosega treh milijonov. Podobno kot za Bosno skušajo občila poenostaviti dogajanja kot etnični in plemenski spopad. Dejansko kot po drugih predelih Afrike in sveta gre za oblastvene boje gospodarjev milic, ki skušajo seveda pridno izkoristiti plemenske razdvojenosti. Nekdanji tanzanijski predsednik Nyerere je na vprašanje o pokolih, ki prevečajo afriško celino, opozoril na nasilje in pokole, ki so oblikovali Evropo in jo še pretresajo. Po dekolonizaciji sta tako Zahod kot Vzhod izkoristila Afriko za torišče ideološkega vpliva in podpirala krvave diktatorje, ki so desetletja klali in onemogočali novonastalim državam razvoj, ki si ga mi predstavljamo za normalnega. Po tako imenovanem padcu ideologij so ropanje prevzeli gospodarji vojsk, ki se v Afriki ne razlikujejo od podobnih "gospodov" drugod. Ljudstvo ostaja potla-

čeno, bedno, zaostalo.

Liberija je bila prva neodvisna afriška država že v 19. stoletju. Na pobudo ameriškega človekoljubnega društva so v polovici stoletja financirali izselitev 20 tisoč osvobojenih sužnjev kot vrnitev na rodno celino. Med organizatorji je bil tudi ameriški predsednik Monroe, odtod tudi ime glavnega mesta Monrovia, Liberija pa kot izraz romantičnega sna svobode. Dejansko so ameriški črnci oblikovali ustavo podobno ameriški, domorodci pa do leta 1980 niso uživali demokratičnih pravic, vse je bilo v rokah potomcev ameriških priseljencev. Samuel Doe je takrat izvedel prevrat in dal okrutno umoriti predsednika Tolberta. Nekaj let pozneje je ista usoda doletela Doeja in začel se je boj za oblast in rop med različnimi silami. V ospredju sta voditelja Charles Taylor in Roosevelt Johnson. Lanskega avgusta je bil na posredovanje zahodnoafriških držav ustanovljen začasni narodni svet, ki naj bi privedel letos do svobodnih volitev, kompromis pa ni vzdržal. Po državi gospodari 60 tisoč oborožencev raznih struj. Tretjino teh milic pa sestavljajo otroci, ki jih izkoriščajo tudi pod vplivom mamil za najokrutnejša dejanja.

Glavno gibalno voditeljev pa je nadzorstvo nad preostalim bogastvom izropane države. Uničena Liberija je bila tako kot Libanon bančni in finančni raj, poleg tega pa razpolaga z velikim naravnim bogastvom, od ležišč železove rude do zlata, dragih kamnov, urana, cinka in bakra. Ogromni so nasadi kav-

čuka v lasti multinacionalke Firestone.

V senci liberijske zastave pluje velik del svetovnega trgovinskega brodivoja. Med 16-letno vojno v Libanonu se je veliko Libanoncev umaknilo pred razdejanjem v Liberijo, zato so med rešenimi tujci številni Libanonci.

Sporočilo SSO

Svet slovenskih organizacij vabi slovenske volilce, naj se polnoštevilno udeležijo nedeljskih parlamentarnih volitev, ki bodo za vso državo in posebej za slovensko manjšino nova preizkušnja na poti v demokracijo. Udeležba na volitvah ni samo dolžnost vsakega državljanca, temveč tudi interes vsakega pripadnika slovenske manjšine, čeprav nam krivični zakon preprečuje zajamčeno zastopstvo. Toda v tem trenutku terjajo splošne koristi družbe, da nastopimo kar se da enotno v zaščito pridobitev socialne države, za novo gospodarsko politiko, ki naj ustvari delovna mesta za mlade, za solidarnost v vsedržavnem smislu, ki naj ščiti šibkejšega in za mednarodno sožitje ter za sodelovanje s sosedi. Vse to je v nevarnosti, ko se desnica nadeja, da bo vladala v interesu maloštevilnih posameznikov. Velika večina pripadnikov slovenske manjšine se je odkrito in brez pomišljanja opredelila za levsredinsko kolicijo, ki v tem trenutku lahko uspešno brani pridobitve demokracije. Zato naj slovenski volilci v nedeljo brez oklevanja volijo za kandidate Oljke, da ne bodo objokovali izgubljene priložnosti. Po toči zvoniti je prepozno.

STALIŠČA IN SKLEPI O ODNOSIH SLOVENIJE Z EZ, ITALIJO IN NATOM

Slovenski parlament je v sredo, 10. t.m., z večino glasov odobril dokument, ki vsebuje stališča in sklepe o odnosih med Slovenijo, Evropsko zvezo, Italijo in Natom. Pred dnevi je podtajnik v zunanjem ministrstvu Golob o vsebini tega dokumenta osebno seznanil italijansko zunanje ministrstvo v Rimu, ki ta čas zastopa tudi EZ. Dokument se glasi:

1. Cilj Republike Slovenije je polnopravno članstvo v Evropski uniji.
2. Cilj Republike Slovenije je članstvo v Evropski uniji do leta 2001. V interesu Republike Slovenije je sklenitev evropskega sporazuma o pridruženem članstvu Republike Slovenije v EU kot vmesne stopnje za polnopravno članstvo v Evropski uniji. Državni zbor ugotavlja, da je eden od bistvenih pogojev za enakopravno članstvo v EU tudi prosti trg nepremičnin. Državni zbor izraža voljo, da sprost trg nepremičnin v Republiki Sloveniji v skladu s tem dejstvom. Državni zbor pooblašča vladu, da podpiše evropski sporazum o pridruženem članstvu Republike Slovenije v Evropski uniji na podlagi stališč EU, izraženih v sklepih madridskega vrha evropskega sveta in resolucij evropskega parlamenta. Vlada Republike Slovenije je s predlogom za spremembo ustave, ki ga je že predložila državnemu zboru, jasno izrazila pripravljenost za uskladitev slovenske zakonodaje z zakonodajo držav članic Evropske unije. Državni

zbor bo ustanovil posebno delovno telo za odnose z evropskimi integracijami.

3. Državni zbor vnovič poudarja, da 9. točke stališč in sklepov državnega zbora o odnosih z Evropsko unijo in Italijo (sprejetih 29. marca 1993) ni mogoče razlagati tako, da Republika Slovenija kot ena od naslednic rimskega sporazuma (1983) poravnava Republiko Italijo del finančnih obveznosti z vračilom optantnih nepremičnin.
4. Državni zbor bo okreplil prizadevanje za uskladitev slovenske zakonodaje z zakonodajo držav članic Evropske unije.
5. Republika Slovenija bo vložila prošnjo za članstvo v Evropski uniji. Končno odločitev o vstopu v EU bodo sprejeli državljani Republike Slovenije na referendumu.
6. Republika Slovenija želi zagotoviti svoj temeljni varnostni interes v okviru sistema kolektivne obrambe, ki ga omogoča članstvo v Natu.
7. Republika Slovenija želi s članstvom v Zahodnoevropski uniji izpolniti pomemben element vključevanja v Evropsko unijo.

NOVI GLAS

UREDNIŠTVO
IN UPRAVA:

GLAVNI UREDNIK: ANDREJ BRATUŽ
ODGOVORNI UREDNIK: DRAGO LEGIŠA
IZDAJATELJ: ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA, PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN
REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949 POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5
LOGOTIP, KONCEPT IN OBLIKOVANJE: KREA DESIGN AGENCY S.R.L. / GORICA
TISK: TISKARNA BUDIN / GORICA
NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI
IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC
LETNA NAROČNINA: ITALIJA in SLOVENIJA 60.000,
INOZEMSTVO 90.000 LIR, ZRAČNA POŠTA 110.000 LIR
POŠTNI TEKOČI RAČUN: 10647493
CENA OGLASOV: PO DOGOVORU

34170 GORICA, RIVA PIAZZUTTA 18

TEL 0481 / 533177
FAX 0481 / 536978

34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3

TEL 040 / 365473
FAX 040 / 775419

INTERVJU / KLAVDIJ BRAJNIK

ZADRUŽNA KRAŠKA BANKA - STEBER ZAMEJSKEGA BANČNIŠTVA

DRAGO LEGIŠA

Se strinjate, g. ravnatelj, da je Vaš delovni zavod danes največji tovrstni slovenski zavod v Italiji?

Z Vašo trditvijo se strinjam, toda rad bi takoj dodal, da osebno štejem Tržaško kreditno in Kmečko banko še vedno za slovenski, čeprav sta v teh dveh ustanovah prisotni s precejšnjim deležem glavniče italijanski bančni ustanovi. Večina glavniče je še vedno v slovenskih rokah in dovolil bi si dodati, da bi ti ustanovi lahko imenovali za "mešani". Obenem pa si želim, da bi ostali še vedno pretežno slovenski tudi v bodočnosti.

Bi nam lahko kratko pojasnili, katere so glavne razlike med "poslovno" in zadružno banko?

Razliko med "poslovno" in zadružno banko bi iskali v samem nastanku takih bančnih ustanov. Poslovna banka je navadno "izraz" manjšega števila ljudi, to je delničarjev, ki ustanovijo banko z določeniimi nameni in predvsem v korist ožje skupnosti, v kateri banka vsaj začetno posluje. Delničar, ki pristopi s svojim kapitalom v poslovno banko, računa na donosnost svoje naložbe, ki se lahko izraža z visokimi dividendami ali z ovrednotenjem vlozene glavniče. Tudi prvenstveni cilj poslovne banke je poslovni uspeh, to je dobiček, s katerim lahko nagradi svoje delničarje, to je lastnike.

Pri zadružni banki so cilji seveda drugačni in v prvi vrsti je cilj pomagati članom in skupnosti, med katero deluje. Že dejstvo, da je zadružna banka osnovana na zadružnih osnovah, pomeni, da prevladujejo v njej člani in ne vložena glavniča. Za tovrstne bančne ustanove je zato tudi zahtevana manjša začetna glavniča in sorazmerno visoko število članov, saj se zahteva ob ustanovitvi nove zadružne banke vsaj 150 članov oz. 300 članov, če je na istem ozemlju že prisotna druga bančna ustanova. Prav to sorazmerno veliko število članov bi moralo zagotavljati zadružnim bankam minimalno poslovanje, ki opravičuje njen nastanek in začetno poslovanje glede na to, da se računa, da bodo člani poslovali z banko.

Po hudi krizi, ki je globoko pretresla TKB in katere razsežnosti ter globlji vzroki še niso bili v celoti pojasnjeni slovenski zamejski javnosti, je Zadružna kraška banka danes gotovo največja slovenska banka v Italiji. Res je, da obe stvarnosti nista povsem primerljivi, saj je prva "poslovna", druga pa zadružne narave, vendar to bistva naše trditve ne spreminja. Zadružna kraška banka bo imela v četrtek, 25. aprila, redni letni občni zbor. Tudi to nam je dalo povod za pogovor z glavnim ravnateljem Klavdijem Brajnikom.

S tega vidika je opazna tudi povezanost članov na lastno zadružno banko. Član mora v tem primeru biti tudi sodelavec banke in ne neznani vlagatelj kapitala kot se običajno dogaja pri poslovnih bankah. Novi predpisi obvezujejo člana, da opravlja svoje bančno poslovanje prav z zadružno banko in ne z ostalimi bančnimi ustanovami, ki poslujejo v bližini zadružne banke.

Za zadružne banke je nadalje značilno, da imajo v primerjavi z drugimi bančnimi ustanovami veliko število "majhnih" strank, bodisi med vlagatelji kot posojilojemalci. Čudim pa se, da niso poklicni časnikarji opazili stvarnosti predvsem zadnjih let, da obstajajo v Italiji tudi druge slovenske bančne ustanove poleg Tržaške kreditne in Kmečke banke, to je slovenske zadružne banke, ki s svojim poslovanjem, z zaupanimi jim sredstvi, podeljenimi posojili in premoženjem nekaj predstavljajo in brez dvoma tudi pomenijo v naši stvarnosti. K temu bi dodal še vse podpore v raznih oblikah, ki jih zadružne banke v zamejstvu dajejo za naš življenj, za naša kulturna in športna društva ter druge ustanove.

V tisku in v medijih na splošno v Sloveniji se v zadnjih časih kar vsevprek govori o veliki krizi slovenskega bančništva v Italiji. Je takšno pisanje in govorjenje po Vašem posledica nepopolne informacije ali pa morda dejstva, da je kdo hotel imeti in je morda tudi imel na tem področju monopol?

Osebno sem prepričan, da je pisanje o splošni krizi slovenskega bančništva v zamejstvu oz. v Italiji sad nezadostne informacije. Upoštevati moramo, da niso poslovale svoj čas slovenske zamejske hranilnice, to je današnje banke zadružnega kredita, s tujino in seveda tudi s Slovenijo. Do nedavnega nismo smeli sploh sprejemati niti vlog nezadostnih, kar je pomenilo, da niso smeli slovenski državljani vlagati svojih prihrankov v naše ustanove.

ve. Zaradi takega omejenega poslovanja nismo bili in tudi nismo še dovolj poznavni v Sloveniji.

Čudim pa se, da niso poklicni časnikarji opazili stvarnosti predvsem zadnjih let, da obstajajo v Italiji tudi druge slovenske bančne ustanove poleg Tržaške kreditne in Kmečke banke, to je slovenske zadružne banke, ki s svojim poslovanjem, z zaupanimi jim sredstvi, podeljenimi posojili in premoženjem nekaj predstavljajo in brez dvoma tudi pomenijo v naši stvarnosti. K temu bi dodal še vse podpore v raznih oblikah, ki jih zadružne banke v zamejstvu dajejo za naš življenj, za naša kulturna in športna društva ter druge ustanove.

Kakšno je stanje Zadružne kraške banke danes?

Stanje Zadružne kraške banke je danes, po mojem, povsem zadovoljivo. Poslovanje, ki se iz leta v leto utrjuje in veča, samo po sebi dokazuje zaupanje, ki ga imajo člani in stranke na splošno do naše ustanove in njenega vodstva. V zadnjih letih se je poslovanje še predvsem razmahnilo, kar dokazujejo tudi naše naložbe v poslovne objekte, saj se lahko ponasamo z modernim sedežem in kar štirimi poslovalnicami, od katerih so kar tri naša last. V dokaz naše stabilnosti pa je tudi zadružno

premoženje, ki bo po odobreni razdelitvi poslovnega uspeha iz leta 1995 doseglo skoro 51 milijard lir, kar je odločilna opora za naše nadaljnje poslovanje.

Kako ocenjujete združitev dveh nekdanjih posojilnic, do katere je prišlo leta 1994?

Združitev obeh tržaških zadružnih bank, katere izraz je današnja Zadružna kraška banka, je povsem pozitivna. Priče smo namreč novi stvarnosti, ki se lahko z večjimi možnostmi pojavlja na tržišču in tako dosega zastavljene cilje, to je delovanje v korist naše skupnosti. Nova stvarnost in novo razmerje ustanove omogočata, da Zadružna kraška banka lahko posega v naše gospodarstvo z večjo poklicnostjo in vedno novimi storitvami, ki bi jih prej kot ločeni enoti ne bili v stanju opravljati. Obenem se nam odpirajo nove izhodiščne točke, ki bi jih v prejšnji stvarnosti ne mogli izkoristiti.

Kakšni so Vaši programi glede na dejstvo, da Vaš zavod danes "pokriva" celotno tržaško pokrajino?

Prvi cilj je seveda povečati bančno operativno in dopolniti še tiste storitve, ki nam trenutno manjkajo, med katerimi bi navedli veliko pooblastilo za poslovanje s tujino, da se pojavimo tako kot polnomočni subjekt tudi na tem področju. Razumljivo je, da mislimo nadalje ojačiti našo prisotnost na ozemlju z odpiranjem novih podružnic.

V čem se pozna sprememba zakonodaje na področju zadružnih bank?

Nova zakonodaja je v glavnem izenačila raznovrstne banke, saj je odpravila njihovo delitev med banke, ki poslujejo na kratkoročni oz. srednji in dolgoročni termin. Danes lahko vsaka banka posluje na tako rečenih 360 stopinjah, le če ima določene pogoje, ki so v prvi vrsti zadostno premoženje, in potrebno organizacijo.

Zadružnim bankam pa kljub temu še vedno nalaga določene omejitve. V prvi vrsti ozemeljsko pristojnost, to je možnost poslovanja na teritoriju. Za naše ustanove velja pravilo, da lahko poslujejo le na ozem-

lju občine, kjer ima banka sedež, ali v bližnjih občinah. Ne moremo - razen v izrednih primerih - pa razširiti lastnega poslovanja v deželnem oz. državnem merilu, četudi bi za to imeli potrebne pogoje.

Druga obveza, ki nam jo nalaga ali bolje potrjuje nova zakonodaja, je večinsko poslovanje s člani, kar pomeni, da moramo vsaj polovico posojil podeliti članom oz., da razmerje med aktivnimi postavkami in naložbami s člani ter v državne vrednostne papirje ali drugačne naložbe z javnimi ustanovami dosega vsaj 50% aktivnih postavk. Član zadruge lahko postane fizična ali pravna oseba, ki biva oz. deluje na ozemlju, kjer zadružna banka posluje. Za člana velja obveza, da posluje predvsem z zadružno banko, katere je član. Z reformo bančnega zakona so tudi zadružne banke podvržene gotovinski rezervi kot ostali bančni zavodi.

Positivno novega bančnega zakona je dejstvo, da se lahko dela vse, kar ni izrecno prepovedano.

Kaj bi povedali o sodelovanju s sorodnima slovenskima zavodoma na Goriškem in v Furlaniji ter na ostalem državnem ozemlju?

Sodelovanje z dobredobsko in sovodenjsko zadružno banko je povsem pozitivno, čeprav se omejuje bolj na osebno raven oz. na skupno proučevanje operativnih vprašanj in medsebojno pomaganje pri reševanju sprotih operativnih problemov. Mislim, da bi se z novim zakonom to sodelovanje lahko razširilo še predvsem na skupna vlaganja, to je na večje investicije, ki jih posamezna banka ne zmora. Imamo pogosta medsebojna srečanja, na katerih preverjamo stanje na tržišču in si izmenjujemo izkustva.

V deželnem merilu so vse zadružne banke povezane v Deželno zvezo zadružnih bank, ki opravlja predvsem koordinacijsko in posvetovalno službo za vse banke. Poleg tega nas preko elektronskega centra povezuje z državnim bančnim omrežjem ter nudi vse tiste storitve "druge stopnje" pri obdelavi knjigovodskih podatkov in javljanja le-teh nadzornemu organu, to je zavodu Banca d'Italia.

Deželna zveza bo v kratkem začela opravljati tudi nadzorno službo včlanjenih bank ter preko zveze bomo udeleženi pri osrednjem Jamstvenem skladu za hranilne vloge, to je tisti ustavi, ki v primeru stiske včlanjenih bank poseže, da zavaruje vlagatelje pri banki.

Kako bo s sodelovanjem s TKB in Kmečko banko v Gorici v okviru bančne sekcije SDGZ glede na to, da imata v vodstvu tudi Italijane?

Zaradi delne zamrznitve upravnih organov Kmečke banke in po združitvi tržaških zadružnih bank v Kraško se je bančna sekcija pri SDGZ začasno zamrznila v pričakovanju prilagoditve pravilnika. Upam, da se bo sekcija ponovno vzpostavila v kratkem. Osebno sem prepričan v koristnost sekcije, seveda enakopravnih članov, kjer večja ustanova ne sme prevladati nad manjšimi. Mislim, da je čas, da bi prišlo do večjega sodelovanja med članicami bančne sekcije na vseh področjih.

Dejstvo, da so v vodilnih organih TKB in Kmečke banke tudi italijanski predstavniki, ne bi smelo vplivati na sestavo odbora bančne sekcije, saj predstavlja banka pri bančni sekciji dva predstavnika iz vodilnih organov, običajno predsednik in ravnatelj, ni pa to predstavništvo obvezno.

S Tržaško kreditno in Kmečko banko smo sodelovali in še vedno sodelujemo predvsem na področju, kjer sami ne operiramo. Z naše strani ni nikakršnega predsodka za nadaljnje sodelovanje.

In še zadnje vprašanje: Vaš zavod že dolga leta opravlja tudi vlogo pomembnega mecena na raznih področjih slovenskega zamejskega udejstvovanja. Kaj bi v tej zvezi povedali?

Posegi, ki jih Zadružna kraška banka opravlja v korist naše skupnosti, so brez dvoma neprecenljive vrednosti. V poročilu Upravnega odbora k obračunu 1995 je zapisano, da bi marsikatera pobuda ostala le tiha želja, če bi je ne podprla naša ustanova. Prošnje za razne posege so tako rekoč brezštevilne. Posegi gredo v korist naših športnih in kulturnih društev ter dobredelnih in podobnih ustanov. Ni važnejše pobude v naši stvarnosti, pri kateri ne bi bili prisotni na ta ali drugi način. Velikokrat smo posegli pri izdaji raznih knjig s krajevno, zgodovinsko ali drugo tematiko s kritjem tiskarskih stroškov ali odkupom le-teh. Športnim in kulturnim društvom prispevamo za njihovo delovanje in nakup prepotrebne opreme. Posegli smo tudi za restavriranje fresk ali drugih popravil naših cerkva, da tudi na tem področju ohranimo znak slovenske prisotnosti.

3

.....
ČETRTEK
18. APRILA
1996

JEZUS IZ NAZARETA IN CERKEV KOT SKUP- NOST JEZUSOVIH UČENCEV (15.)

ZVONE ŠTRUBELJ

Vsi štirje evangelisti nam izrecno, vsak v svojem miselnem svetu in na sebi lasten način, poročajo o pomenu Jezusovega vstajenja. Še bolj kot v poročilu štirih evangelijev pa to uvidimo v pripovedi Apostolskih del. Zelo poenostavljeno lahko rečemo, da tam, kjer evangelisti končajo svojo pripoved, začne s svojim pisanjem avtor Apostolskih del. Kaj nam pove v svojem prvem poročilu?

Preden je bil Jezus vzeti v nebo, je naročil apostolom, naj ne odhajajo iz Jeruzalema, preden ne prejmejo Svetega Duha. V kratkem odlomku o Jezusovem vnebohodu se Jezus kar dvakrat sklicuje na to obljubo. "Ko je bil z njimi pri jedi, jim je naročil, naj ne odhajajo iz Jeruzalema, temveč naj počakajo na Očetovo obljubo, "o kateri ste slišali od mene; zakaj Janez je krščeval z vodo, vi pa boste v nekaj dneh krščeni v Svetem Duhu" (Apd 1,4-5). In malo kasneje jim pravi: "Prejeli boste moč Svetega Duha, ki bo prišel na vas, in boste moje pričue v Jeruzalemu in po vsej Judeji in Samariji ter do skrajnih mej sveta" (Apd 1,8).

Po teh besedah se je Jezus vzdignil pred njihovimi očmi in oblak ga je zastrl njihovim pogledom. S tem je nakazan konec prikazovanj Vstalega, na katera so se Jezusovi učenci skorajda navadili. Mimogrede je v poročilu omenjeno, da so bili celo raztreseni, saj so jih še vedno begala stara politična pričakovanja. Preseneti nas namreč, da ga tik pred dokončnim odhodom še enkrat "pocukajo za rokav" in ga vprašajo: "Gospod, ali boš v tem času obnovil izraelsko kraljestvo?" (Apd 1,6). Vstali jim potrpežljivo še enkrat usmeri pogled v tisto smer, v katero jih je vedno učil gledati, v obzorja božjega kraljestva: "Ni vam dano, da bi vedeli za čase in trenutke, ki jih je Oče določil v svoji oblasti. Toda prejeli boste moč Svetega Duha..." (Apd 1,7-8). Obenem se vprašamo, kako to, da namesto tega vprašanja niso Jezusu zastavili bolj važnega: kdo bo nadomestil manjkajočega člana dvanajsterice, Juda Iškarijota?

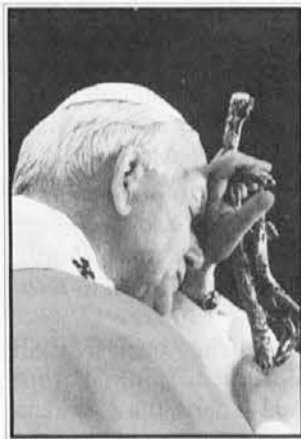
Izvolitev Judovega naslednika je prvo apostolsko dejanje Cerkve. Po vnebohodu so se po Jezusovem naročilu učenci vrnili v Jeruzalem. Enajsteri so v pripovedi Apostolskih del našli vsak s svojim imenom. Zbirali so se v "gornjem prostoru hiše" in "enodušno vztrajali v molitvi, z ženami in z Jezusovo materjo Marijo in z njegovimi brati" (Apd 1,14). Na Petrovo pobudo so v okviru skupine "kakih stovajset ljudi" predlagali dva kandidata: Jožefa, ki se je imenoval Barnaba, z vzdevkom Justus, in Matija. Žreb je določil Matija. Pridružil se je enajsterim apostolom.

Pripoved o izvolitvi Judovega naslednika številčno opredeli prvo Cerkev: kakih stovajset ljudi! Poleg tega nam prikaže apostola Petra kot voditelja te skupnosti. Z jasno in odločno besedo razloži Judov odpad, predlaga oba kandidata, ki sta hodila z apostoli "ves čas, dokler je Gospod Jezus prebival med nami, od Janezovega krsta do dne, ko je bil vzeti od nas" (Apd 1,21-22). Peter vodi tudi molitev pred odločilno izbiro in nakaže službo "apostolstva", v katero bo poklican izžrebani član kot "priča Jezusovega vstajenja" (Apd 1,22).

V prvem poglavju Apostolskih del imamo torej dragocene podatke o življenju prve Cerkve. Uvidimo tudi prvo organizacijo te skupnosti. Za stovajset oseb, ki so živele skupaj deset dni, med Jezusovim vnebohodom in binkošnim praznikom, je bilo potrebno poskrbeti prostor, hrano in prenočišče. Ta skupnost je morala tudi imeti svojo "glavo", odgovornega, ki je govoril in odločal o najpomembnejših rečeh. Napovedani prihod Svetega Duha bo še en poseg od zgoraj. Dokončno bo postavil in začrtal temelje Cerkve, ki bo tako postala varuhinja dragocene duhovne izkušnje Jezusa iz Nazareta, obljubljenega Odrešenika in Vstalega Gospoda.

KDO JE PRAVZAPRAV PAPEŽ, KI BO OBISKAL SLOVENIJO?

V zadnji številki Mednarodne katoliške revije *Communio* oz. *Kristjanova obzorja* je objavljen uvodnik Jožeta Pucelja o osebnosti papeža Janeza Pavla II., ki bo meseca maja obiskal Slovenijo.

Nadnaslov in naslov uvodnika se glasita *Papež, ki buri in vedri duhove*, in *Kdo je pravzaprav papež*, ki prihaja v Slovenijo.

Pisec najprej poudarja, "da je ob izvolitvi sedanjega papeža po svetu zavladalo navdušenje, ker je bil po štiristo letih izvoljen človek, ki ni bil italijanske narodnosti. Novi papež pa je osvojil ljudske množice tudi s svojo neposrednostjo in preprostostjo. Začel je potovati po svetu in povsod privabljal

velike množice starih in mladih. Še posebej je želo odobravanje in občudovanje njegovo neutrudno zavzemanje za človekove pravice. Dal je novega upanja vsem zatiranim in zapostavljenim."

Avtor uvodnika nato citira publicistiko in časnikarko Mojco Drčar-Murko, ki je sedanjega papeža označila kot človeka, "ki je zaznamoval čas." Nato Jože Pucelj svoj članek takole nadaljuje: "Noben papež pred njim ni toliko potoval, nobeden tudi ni toliko vedel o svetu, resničnem življenju, pogosto brezupnem trpljenju in brezizhodnosti na rob družbe in razvoja odrinjenih ljudi. Katoliška Cerkev je v njegovem času spet postala Cerkev, ki razume in pomača revnim in nepriviligiranim, vendar ne le z lajšanjem pomanjkanja in trpljenja. Papež Wojtyła je nenehno govoril o pravičnosti, solidarnosti, poštenosti, preglednosti, etičnih

pojmih z jasno politično vsebino.

PRESEGA OKVIRE

Privrženci in nasprotniki vedno znova priznavajo, da ga je težko strpati v klišeje, torej ugotoviti, ali je naprednjak ali pa nazadnjak. Papež Janez Pavel II. presega ustaljene okvire. Zato je zmogel tudi toliko poguma; ženskam se je opravičil za krivice, ki so jih v preteklosti pretrpele s strani predstavnikov Cerkve.

NEGATIVNE TOČKE?

Poleg navdušenja pa si je papež počasi nabiral tudi "negativne točke", ker je poleg vzhodnega totalitarizma spet in spet grajal tudi zahodno potrošniško družbo. Zlasti po l. 1989, ko je razpadel "realni socializem" in je prenehal strah pred sovjetsko nevarnostjo, so sredstva javnega obveščanja na Zahodu začela silovito napadati "okostenelega in konservativnega papeža. Ob tem je značilno, da nekateri mediji vsako papeževo besedo tolmačijo negativno in mu hočejo vzeti ugled. Tudi znotraj Cerkve mnogim ne ugajajo njegova moralna navodila, zato ga poskušajo

predstaviti kot človeka, ki je proti odpiranju Cerkve v svet, torej proti usmeritvam drugega vatikanskega koncila. V Avstriji, kasneje pa tudi v Nemčiji, so se pojavile težnje, ki zahtevajo sestrsko in bratsko Cerkev, dostop žensk do duhovniške službe, pozitivno vrednotenje spolnosti, veselo oznanilo namesto grozilnega oznanila ipd.

"Če povzamemo vse te napade na papeža," v nadaljevanju uvodnika v reviji *Communio* meni avtor Jože Pucelj, "napade znotraj in zunaj Cerkve, bi lahko poenostavljeno rekli, da papeževi kritiki želijo, da bi se prilagodil merilom evropsko-ameriške družbe. Cerkev naj ne bi postavljala zahtev, ampak naj bi tolažila in bodrila vse po vrsti. Papež naj bi bil nekakšen generalni sekretar Organizacije združenih narodov, Cerkev pa veletrogovina, kjer bi vsakega prijazno sprejeli in mu postregli po želji. Da take zahteve niso v skladu niti z evangelijem niti s koncilom, papeževih kritikov ne vznemirja preveč."

Sveti oče s svojo osebnostjo in dejavnostjo - del tega bomo lahko spoznali tudi med njegovim obiskom v Sloveniji - torej zares "buri in vedri duhove."

M.

ROMANJE V SVETO DEŽELO (2. DEL)

MITJA OZBIČ

V ponedeljek zjutraj smo po krstu ob reki Jordan na južnem bregu Genezareškega jezera imeli mašo na gori Tabor z drugo skupino slovenskih romarjev v Sveti deželi, s katero smo se srečali v letalu med poletom iz Ljubljane v Tel-Aviv. Po maši smo se odpravili na ogled talnih mozaikov sinagoge iz 6. stoletja s kopanjem v Bet Alfi, oazi sredi Galileje. Sledil je prehod na avtonomno palestinsko območje Jerihe, najstarejšega mesta na svetu, kjer je resda le malo ostalo od slavnega obzidja; prevzame predvsem bujno rastlinje sredi puščavskega okolja. Ker smo bili pravi romarji, smo se izognili trušču in civilizaciji avtoceste in se iz Jerihe po stari cesti za Jeruzalem odpravili skozi puščavo. Ustavili smo se na vrhu pustega grička ob pogledu na samostan menihov samotarjev. Okoli nas so z osličkom in piščaljo razgrajali beduinski otroci, katerih oče nam je skušal na vse načine nekaj prodati.

Mi pa smo gledali v kamnito peščeno pokrajino in ob evangelijskem odlomku o hudičevih skušnjavah skušali doumeti, kaj pomeni živeti štirideset dni v puščavi.

Naslednja dva dneva smo preživeli v objemu Jeruzalema in njegovih svetih krajev: Betlehema, Oljske gore, vrta Getsemani, Križevega pota, Kalvarije, Božjega groba. Maša na Sionski gori je bila podobna trenutkom, ki so jih apostoli doživljali ob prihodu Svetega Duha: po pridigi je lahko vsakdo izrazil svoje misli in naenkrat se je iz ust mnogih širila hvalnica Bogu za trenutke, ki smo jih tam doživljali. Zakaj ni tako tudi v naši cerkvi? Zakaj moramo v Izrael, da lahko doživimo kaj takega? Zakaj moramo do Jeruzalema, da lahko vidimo moške, ki vneto molijo pred Zidom objokovanja ali jih v mošeji ne motijo ne skupine turistov ne radovedni objektivni fotografci ne gručice otrok ne prihod drugih molivcev? Zakaj moramo v Izrael, da občutimo spošto-

vanje do svetega, do tišine v svetišču? Te misli so nas vodile po skrbno urejeni judovski četrti, pa po živahni, razposajeni, pisani muslimanski četrti, kjer je glavni posel barantanje, kjer je ozračje polno pogovora, smeha, raznolikosti jezikov in kultur.

Prvi večer smo preživeli v gledališču ob gledanju in poslušanju izraelskih plesov in glasbe. Drugi dan pa smo se po obisku in maši v cerkvi Jezusovega rojstva odpravili v salezijanski center v bližini Betlehema, kjer je Tone Levstek štiri leta študiral in kjer so nas odlično pogostili z okusnim izraelskim vinom. Po obisku Jeruzalema smo se v četrtek spustili v dolino reke Jordan do Mrtvega morja, blizu izkopanin Esenske skupnosti, kjer so našli Kumranske rokopise, t.j. najstarejše zapise Stare zaveze. V bližini je še trdnjava Masada, kjer so se zadnji uporni Judje leta 67 po Kr. tri leta upirali Rimljanom. Tako smo bili v četrtek zvečer na skrajni južni točki Izraela, na obali Rdečega morja v mestu Eilat, na meji z Egiptom in Jordanijo.

V petek sta nas še čakala ogled podvodnega observatorija v Rdečem morju in vrnitev skozi prostrane predele Negevske puščave, kjer smo doživeli tudi redkost - nevihto v puščavi. Celotno področje je posejano z beduinskimi bivališči in šotori, ki niso več tako podobni tistim iz knjig in filmov. Izraelska država je namreč omejila njihovo gibanje in lastnino do puščave, ki je njihov dom, ter jih poskuša tako preusmeriti v poljedelsko in živinorejsko dejavnost, kar predstavlja zanje velik problem, potem ko so se stoletja prosto premikali po prostranstvih Negevske puščave. Dogaja se podobno kot s Palestinci, ki so počasi potisnjeni v geto avtonomnih ozemelj, čeprav so stoletja prosto živeli na tem področju. Problematični so medetnični odnosi, pri katerih ima močnejša državna judovska oblast seveda prevladujočo besedo.

V Tel-Avivu smo se poslovnili od simpatičnega voznika Druza in prijazne judovske vodičke ter po natančni in dolgotrajni kontroli na letališču z ostalimi slovenskimi romarji odleteli čez razsvetljene mestne ulice. Navsiljenje, Izrael!

KONEC

O PODOBI BOGA V UMETNOSTI

ZARJA METAFIZIČNEGA JUTRA

LEV DETELA

Velikonočni praznik posega v jedro bivanja. Kot sveži cvet življenja se v vsaki novi pomladi odpre v nove razsežnosti in presežne vrednosti upanja.

Kaj je močnejše: življenje ali smrt? S svojimi skrivnostnimi paradoksi-jami vznemirja Velika noč od nekdanj verne pa tudi neverne, posega k bistvu eksistencialnih vprašanj. Od kod prihajamo, kam bomo odšli? Ali živimo res v najboljšem od vseh možnih svetov? Kakšna bo usoda našega zelenega planeta? Nismo ravnodušni do bližnjega? Se trudimo za socialno varnost, za pravičnost in mir?

Vsebinska največjega krščanskega praznika je v različnih zgodovinskih obdobjih doživela značilne premike. Ti se zrcalijo v delih številnih umetnikov, pesnikov, glasbenikov,

slikarjev, tudi filozofov in religioznih mislecev, ki so iskali smisel in odgovor na različne skoraj nerazrešljive uganke v luči vstajenja in odrešenja. V zgodnjem srednjem veku so Veliko noč doživljali predvsem kot Kristusovo zmago nad smrtjo. Težišče praznovanja je bilo, kot lepo nakazuje slovensko ime, v velikonočnem pričakovanju in v svitu vstajenjskega jutra. Proti koncu srednjega veka se praznovanje preusmeri k trpljenju Velikega petka. Nastanejo številne, zgodovinsko še danes pomembne pasijonske igre, v katerih se verniki srečajo s podobo ponižanega, osramočenega Jezusa sredi krivične in pomanjkljive človeške skupnosti, ki jo bo odrešil. Umetnike zdaj zanima Jezus na križu, njegova vidna človeška razpoznavnost, agonija smrti v smislu

stare grške besede *agon*, ki je prvotno označevala počutje vozačev in atletov v areni v tekmi na življenje in smrt. Borba je zahtevala od udov in od duha najhujši napor, utrudljivo nasilje nad samim seboj, zato so odšli v tekmo s strahom in trepetom v srcu. Tudi Jezus se bori na življenje in smrt, na svojem telesu občuti učinke boja, poti se in njegov pot je "kot kaplje krvi, ki teko na zemljo." Grünwaldove podobe križanja in sramotenja iz prvih let 16. stoletja sodijo k najmočnejšim in najznačilnejšim primerom poglobljenega prikaza trpljenja in smrti.

Kdo nam bo odvalil kamen z groba? Če natančneje pogledamo, začutimo, da se minljivost in neskončnost velikokrat srečata tudi na podobah velikih evropskih slikarjev, ki nimajo ožjih sakralnih obeležij. Na primer pri nemškem romantiku Casparju Davidu Friedrichu in njegovih imenitnih slikarjih iz začetka 19. stoletja.

Narava je v slikah *Menih ob morju*, *Kredne pečine na otoku Rügen* močnejša od človeka, toda ta je ujet

v njene skrivnostne posebnosti na nenavaden način, ki zrcali človekovo usodo, kot da je položena v naročje sicer nevidnega, a vseprisotnega Boga.

V karakteristični del sodobne religiozne umetnosti vdirajo nova spoznanja o Bogu in o človeku. Križanje, Velika noč in vstajenje se pojavijo v kontekstu današnjih teoloških razmišljanj ne le kot metafizični, temveč tudi kot eksistencialni dokument o rojstvu "novega človeka" v spremenjenih duhovno-miselnih okvirih. Zgodovinsko le v pričevanjih štirih evangelistov in drugih učencev izčrpani Jezus Kristus postane stalnica razpoznavne resničnosti, iz katere veje novi duh ljubezni in resnice, ki osvobaja iz zablod konkretnih zamejenosti. Velikonočna skrivnost utemelji drugačnega človeka, ki mu je Bog zapovedal nove miselno-razpoznavne in vedenjske oblike. Te koreninijo v spoštovanju življenja in stvarstva, v sočutju in ljubezni do bližnjega.

DALJE

SRCE BOGA IN KOŠČEK KRUHA

Luciano Mendes de Almeida, veliki škof malih brazilskih ljudi

potrošništva, imetja, posedovanja. Od revnih bi se rad naučil, da materialne dobrine lahko služijo le kot sredstvo, da naredimo vsaj malo dobrega. Učijo nas ponovno odkriti veliko sposobnost ljubiti, ki je prisotna v vsakem srcu... Spremeniti moramo svoje mišljenje in ponovno dati vrednost življenju. Evangelij nas uči - in to je nujno - dati še več vrednosti življenju drugega kot lastnemu.

- Kako lepo je moliti sredi otrok!
- Najdragocenejša stvar zame je pomagati komu se nasmehnuti, premostiti težavo, pomagati odpuščati, omogočiti komu, da premaga lastne težave...
- Kako moremo imenovati Boga Oče, če se sami ne obnašamo kot bratje in sestre?
- Kot je Kristus prisoten med nami in združen z nami, tako želi, da bi bili tudi mi prisotni v življenju drugih in bi jim nosili tolažbo konkretne solidarnosti, veselje skupnega življenja in možnost rasti v prijateljstvu.
- Inkulturacija je de-

nje ljubezni; odrasel, ki govori po otroško z otroki, izobraženec, ki govori preprosto s preprostimi, človek, ki se nauči jezik in asimilira navade kraja, kjer oznanja, da bi bil bolj direkten in spontan posrednik, opravljajo dejanja ljubezni. Kdor ljubi, poskrbi, da ga razumejo...

• Ljubiti s srcem Boga pomeni biti sposoben ljubiti prvi, imeti iniciativo v ljubezni, dati življenje tistemu, ki ga nima. Bog je čudovit in ustvarjalen v svoji sposobnosti ljubiti, ker njegova ljubezen ni odvisna od našega odgovora, ampak gre preko nje; njegova ljubezen zna biti vedno nova... Nas ne ljubi, ker smo dobri, toda lahko postanemo dobri, ker nas On ljubi... Gospod je zastoj-skost. Ljubiti, kot ljubi Gospod, pomeni vreči se v duhovno pustolovščino, v kateri nas On uči ljubiti prvi; pomeni prinašati svetlobo v temo, staliti trdoto in led, uničiti egoizem... To je skrivnost odpuščanja...

• Kristus nam pravi, da moramo mi nasiti lačne. Če imamo kruh, zakaj bi ga ne delili z drugimi?...

DALJE

"Nekega dne sem šel v zaporno celico nekega »nevarnega« fanta. Jedel je kos kruha. Rekel mi je: »Hočeš malo?« Pojedel sem košček njegovega kruha; ni privlačeval apetita, toda zdelo se mi je, da sem s tistim koščkom kruha delil z njim tudi njegovo samoto..."

Tako piše v neki knjigi Luciano Mendes de Almeida, škof in predsednik Brazilske škofovske konference. Preprost kot otrok in obenem prodoren teolog, človek sredi ljudi in ne zaprt v slonokoščeni stolp dostojanstva svojega poklica, "dom Luciano" se razdaja za najrevnejše, za najnesrečnejše med zadnjimi. Živi ob svojih vernikih z materinsko skrbjo in

obenem ohranja širok pogled na ves svet; njegova duhovnost je prečiščena, kot je lahko življenje revežev "prečiščeno" vseh nepotrebnih navlak, osredotočeno na bistvu.

Povzemamo nekaj posebnosti zanimivih in močnih misli iz knjige *Uniti per la pace* (Združeni za mir), v kateri Ernesto Olivero, turinski pobudnik številnih mirovnih in solidarnostnih manifestacij, postavlja vprašanja brazilskemu škofu - prijatelju.

- Ko vidim v svetu toliko trpljenja, pomanjkanje vere, lakoto in moralno revščino, me je skoraj sram se veseliti...
- Nikdar nisem mislil, da se lahko toliko naučimo od revnih ljudi... Učijo nas postavljati v ozadje civilizacijo

BESEDA ŽIVLJENJA

3. VELIKONOČNA NEDELJA

SILVESTER ČUK

PRAVILNO ZGRAJENA DRAMA

"Bil sem še v gimnaziji, ko sem bogve v kateri knjigi bral tole sijajno misel: Če pride nadte trpljenje, tibo postoj in se vprašaj, kaj boče od tebe. Saj ga večna dobrotla ne pošilja, da bi te mučila, ampak tvoje srce naj obrne proti nebu." Tako je ob koncu knjige svojih spominov, ki ji je dal pomenljiv naslov *Moja rast* (knjiga je izšla leta 1973 v Buenos Airesu, šele leta 1991 je smela "priti na svetlo" tudi v Sloveniji - pri celjski Mobarborjevi), zapisal profesor Ivan Dolenc, mož evangeljsko globoko in kristalno čiste vere. "Ko sem pisal svoje spomine, sem želel predvsem izraziti tole misel: človeško življenje je pravilno zgrajena drama. V njej ni nobene slučajnosti. Vsi dogodki so med seboj tesno povezani: vse, kar se zgodi v prvem dejanju, se izkaže v zadnjem kot potrebno. Ni mogoče misliti, da bi bila ta smiselnost slučajna. Dramo je moral napisati večni Mojster."

To resnico poudarja evangelij današnje nedelje. Učencema, ki sta bila zaradi strašnega ponižanja in krute smrti Učitelja, o katerem sta z drugimi vred upala, da bo z močno roko rešil svoje ljudstvo, je to resnico pojasnil Jezus sam. Na podlagi preroških napovedi Svetega pisma stare zaveze jima je dokazal, da "je bilo potrebno, da je Kristus to pretrpel in šel v svojo slavo". V dramati odrešenja, ki je bila zasnovana ob padcu v raj, najgloblje ponižanje pomeni vstop v božjo slavo, smrt je zmaga življenja. Usoda Kristusa, prvorojenca izmed umrlih, je tudi naša usoda. To nam dopoveduje Sveto pismo, ki se vanj premalo poglobljamo, zato ga tudi razumeti ne moremo. Pred evangelijem današnje maše je ob vzkliku aleluja verz: "Gospod Jezus, pomagaj nam razumeti Sveto pismo; naj nam srce zagori, kadar nam govoriš." Zelo potrebna prošnja! Saj največkrat pri poslušanju svetopisemskih odlomkov pri maši niti malo ne zagorimo, ampak pogosto zebamo in smo z mislijo drugod.

Vse Sveto pismo je bilo napisano v naše preučenje in vodilo za življenje. Sveto pismo je "scenarij" za "film" našega življenja, zato bi nas moralo živo zanimati, kakšno vlogo nam je določil božji Režiser in kako jo moramo odigrati. Pri maši je božja beseda pred evharistično daritvijo, da bi se božjim skrivnostim bližali poučeni, da bi jih obhajali rodovitno, da bi spremljale naše življenje. Ne zbiramo se namreč k maši iz dolgega časa, ker nimamo kam iti, ali iz navade, ampak predvsem zato, da bi v božji luči spoznali svojo pot in bi v božji milosti našli moč za izpolnjevanje svojega krščanskega poklica v svojem človeškem poklicu. Vera v Vstalega Kristusa, naj bi usako občestvo, ki se zbira ob oltarju, prevzela tako zelo, da bi postajali vedno bolj enega srca in enega duba, saj imamo v različnih službah isti poklic: vršiti božjo voljo in uresničevati božji načrt.

Blagi kristjan Ivan Dolenc je zapisal: "Ko svoje vloge v svetu igramo, / ena nas misel nad vse osrečuje: / tudi takrat, / ko je v srcu najhujše, / vemo: Ljubezen pisala je dramo."

POSVETITEV JEZUSOVEMU SRCU

(dosedanja, prilagojena molitev)

Dobri Jezus, Odrešenik človeškega rodu, ozri se na nas, ki smo ponižno zbrani pred teboj. Tvoji smo, tvoji hočemo biti. Da bi pa mogli biti s teboj trdneje združeni, glej, zato se danes vsak izmed nas radovoljno posveti tvojemu presvetemu Srcu.

Tebe mnogi ne poznajo, mnogi pa tvoje zapovedi zaničujejo in te zavračajo. Usmili se obojih, dobitljivi Jezus, in pritegni vse k svojemu presvetemu Srcu.

Kralj bodi, Gospod, ne samo vernih, ki se trudijo, da bi ti ostali zvesti, temveč tudi izgubljenih sinov, ki so te zapustili; daj, da se skoraj vrnejo v Očetovo hišo, da ne omagajo od uboštva in lakote.

Kralj bodi tistih, ki jih loči zmota ali razkol, in poklič jih k polnosti vere in občestva, da bo kmalu ena čreda, en Pastir.

Daj, Gospod, da bo tvoja Cerkev povsod v svobodi oznanjala evangelij; daj vsem narodom pravičen red in mir; daj, da se bo po vsej zemlji razlegal en glas: Bodi hvala Božjemu Srcu, ki nas je rešilo, slava in čast mu vekomaj. Amen.

5

ČETRTEK
18. APRILA
1996

RAZSTAVA VLADIMIRA LAKOVIČA V DOBERDOBU

JURIJ PALJK

V župnijski dvorani v Doberdobi je na ogled razstava akademskega slikarja Vladimira Lakoviča, ki sicer živi v Ljubljani, je pa po rodu iz Doberdoba. Razstava risb v tehniki oglja večjega formata bo odprta do konca meseca. Splača se si jo ogledati, saj gre za slikarja, ki ga pri nas še ne poznamo dovolj.

Vladimir Lakovič se je rodil v Doberdobi l. 1921; že leto kasneje se je oče z družino izselil v Ljubljano, ker ni prenašal fašističnega režima. S slikarstvom se je Vladimir Lakovič zelo zgodaj srečal, saj je imel zaradi socialnih razmer velike težave z rednim obiskovanjem šole; zato se je toliko bolj posvečal slikarstvu. Zgodaj je spoznal več vplivnih slikarjev, ki so ga učili, med temi Franceta Kralja, Sašo Šantla, Staneta Kumarja in Franca Godca. Tako je imel l. 1941 Lakovič svojo prvo razstavo skupaj s Francetom Kraljem in

Francom Godcem. Kot udeleženec narodnoosvobodilnega gibanja je bil med drugo svetovno vojno zaprt najprej v Begunjah, od tod poslan na koncentracijsko taborišče Dachau. Konec vojne je dočkal v taborišču Flossenburg, kamor so ga poslali Nemci v smrt, saj se iz tega taborišča ni nihče vračal živ; samo osvoboditelji so mu rešili življenje.

Vladimir Lakovič se je po drugi vojni vpisal 1945. leta na Akademijo za likovno umetnost v Ljubljani, ki jo je končal l. 1949, samo dve leti kasneje pa je dokončal specialko pri profesorju Gabrijelu Stupici. Svojo prvo samostojno razstavo je imel l. 1952 v ljubljanski Mali galeriji. V začetku šestdesetih let je bil tudi predsednik Društva slovenskih likovnih umetnikov. Po vojni je večino časa preživel kot svobodni umetnik, veliko pa se je ukvarjal predvsem z ilustracijami knjig in publikacij. Poznan pa je tudi kot slikar, ki mu nista tuja stensko slikanje in tehnika olja.

V Doberdobi predstavlja Vladimir Lakovič deset slik iz cikla *Pot v temo* in dvajset risb večjega formata, ki so skorajda vse nastale pred dvema letoma; gre za portrete ali risbe skupin ljudi, med katerimi izstopajo

deklice s punčkami in matere z otroki. Kritični profesor na ljubljanski univerzi Lev Menaše je v spremnem katalogu razstave zapisal, da je "poslanstvo Vladimira Lakoviča, umetnika, ki je preživel največje strahote druge svetovne vojne, ustvarjanje ikon trpljenja."

V Doberdobi predstavlja Lakovič motiviko procesije, se pravi motive, ki so že sami po sebi dovolj močni, da gledalca pritegnejo. Morda pa so še boljše njegove risbe z ogljem, na katerih riše osebe, ki so dejansko nekakšne ikone; trpljenje je povsod prisotno in človeku se zdi, da za Lakovičeve ljudi tudi katarze nikdar ne bo. Izkušnja iz druge svetovne vojne ga je zaznamovala in tako lahko na njegovih risbah gledamo ljudi, ki nimajo prihodnosti, ki nas s svojo žalostjo in odmaknjenostjo spominjajo na težke trenutke v življenju.

Lakovič je na Doberdobi zelo navezan; to je že druga razstava, ki jo ima tam v treh letih. Pred kratkim je doberdobski cerkvi tudi podaril sliko večjega formata z naslovom *Apokalipsa*. Vesel je bil tudi dejstva, da so ga Doberdobski spet odkrili, ker ga Ljubljana danes nekako noče imeti za svojega vidnega predstavnika sodobnega slovenskega slikarstva. Kot je na predstavitvi dejal kritik Lev Menaše, bo zagotovo prav čas pokazal, kje je Lakovičevo mesto v sodobnem slovenskem slikarstvu, kje je torej tisto mesto, ki si ga slikar zasluži in ima do njega zato pravico.

Doberdobska razstava risb Vladimira Lakoviča je tudi priložnost za nas, da odkrijemo slikarski svet rojaka, ki smo ga ponovno spoznali šele pred tremi leti.

GORICA V SLOVENSKI KNJIŽEVNOSTI

KNJIGA V PRIČAKOVANJU NA TISOČLETNICO PRVE OMEMBE GORICE V PISNIH VIRIH

Izbor slovenske poezije in proze na temo mesta Gorice, ki ga je uredila profesorica na videmski univerzi in priznana raziskovalka Lojzka Bratuž, je založila Goriška Mohorjeva družba.

V dvorani Pokrajinskega muzeja na Goriškem gradu je bila v četrtek, 11. aprila, posebno praznična slovesnost - predstavitev knjige *Gorica v slovenski književnosti*. Res številno občinstvo je napolnilo dvorano do zadnjega prostora, hodnike in stopnišča okrog nje.

Po uvodnem pozdravu predsednika Goriške Mohorjeve družbe g. Oskarja Simčiča sta Fanika Klanjšček in Jan Leopoli z recitiranjem krajših tekstov Alojza Gradnika, Ivana Preglja, Ljubke Šorli, Prežihovega Voranca in Franceta Bevka uvedla prisotne v svet naših literatov, likovnikov in drugih izobražencev, ki so z močnim domovinskim čutom risali obraz slovenske Gorice. Če še obstajamo, je to zasluga političnih voditeljev, pobudnikov kulturnega življenja in značajnih primorskih duhovnikov, ki niso samo krepili zavesti in duha, ampak - predvsem v viharnih časih - tudi konkretno postavljali temelje slovenskih šol, društev in organizacij.

Nato je prof. Marija Češčut s prodornimi mislimi predstavila zajetni izbor, ki z odlomki del književnikov od srednjega veka prek

Prof. Marija Češčut, prof. Lojzka Bratuž in dr. Branko Marušič

tolminskih puntov, svetovnih vojn do današnjih dni in z reprodukcijami slikarskih umetnin o Gorici nakazuje razvoj kulturno-zgodovinske podobe mesta. Literarna ustvarjalnost, vezana na zgodovinsko usodo Slovencev v Gorici, priča o tem, da smo kljub viharjem, ponižanju in bolečim ranam še vedno živ narod. Zato je ta knjiga pomemben literarnozgodovinski mejnik ne samo v zamejski, ampak tudi v kulturi celega naroda.

Sledilo je krajše predavanje zgodovinarja Branka Marušiča, zvestega in zavzetega sodelavca Goriške Mohorjeve družbe. Poudaril je, da je večstoletna književna ustvarjalnost, izražena v zborniku, prežeta s čutom za stvarnost, domačnost in potrebo preprostega človeka; obenem je prisotno prizadevanje za razvoj in ohranitev slovenskega jezika.

Ime *Gorica*, omenjeno v Otonovi darilni listini iz leta 1001, spada v čas Brižinskih spomenikov, torej med najstarejše slovenske pisne vire. Dr. Marušič je

sklenil s prepričanjem, da je Gorica danes lahko še vedno navdih literarnemu delu.

Na koncu je na kratko spregovorila še prof. Lojzka Bratuž, ki se je zahvalila sodelavcem in kolegom za nasvete, dr. Helgi Glušič in dr. Francetu Berniku za pregled izbora in Goriški Mohorjevi družbi za založništvo.

Knjigo je grafično opremil Franko Žerjal; izstopa predvsem platnica z rdečezlato silhueto mesta, v kateri izstopajo tri navpičnice, ki imajo simboličen pomen: grad, cerkev na Travniku in sv. Ivan.

Slovenska zgodovina ni izrecno zgodovina velikih dejanj, bitk in zmag. Pri življenju nas je ohranila in nas še vedno ohranja kultura. Zato je ob iztekajočem se tisočletju knjiga z literarnimi deli slovenskih avtorjev, ki so živeli na naši raznorodni zemlji, najzlahtnejši način, da izpričamo našo navzočnost in potrdimo, da smo še živo kulturno žarišče.

DD

PODLISTEK

PRIHOD SLOVENCEV NA PODROČJE BENEČIJ

XIV. ORGANSKA ZASNOVA DELITVE SLOVANOV V PRADOMOVINI

JANKO JEŽ

Organska zasnova delitve Slovanov v pradomovini je pri J. Grudnu precej različna od Contejeve, zato je navidezno manj znanstvena. Gruden je previden, ker nima dovolj opore v domačem zgodovinopisju. Ker so Slovani do preseljevanja narodov živeli prilično mirno in miroljubno v svoji pradomovini "tam za Karpati", niso vzdrževali pomembnejših vezi s tujimi narodi. Gruden pri opisovanju življenja Slovanov ali Slovenov ne navaja virov niti imen njihovih zapisovalcev. Sklicuje se le na dva zgodovinarja, in sicer na arabskega potopisca Ibrahima Ibnjakuba in na bizantinskega zgodovinarja Prokopija.

Ibrahim Ibn-Jakub piše o Slovanih: "Slovani so pogumni, bojevitih ljudi. Toda razcepljeni so v mnoge rodove in plemena. Ako bi bili med seboj složni, bi se z njimi ne mogel meriti noben narod na svetu." Prokopij pa je zanimiv

vir za boljše poznavanje staroslovanskega verstva, ki je bilo dotlej zelo malo znano.

Ko je leta 592 po Kr. bizantinski cesar Mavricij prišel v Heraklejo pri Marmarskem morju, so k njemu privedli tri razorožene Slované. Namesto orožja so imeli pri sebi brenkala, podobna kitaram. Povedali so, da prihajajo iz obmejnih krajev zahodnega oceana, to je Baltika. Nimajo orožja, ker njihova zemlja ne pozna železa. Zato živijo brez bojev. Brenkajo na lire. Namesto vojaške umetnosti ljubijo glasbene vaje. Cesar je zato tri slovanske ujetnike pohvalil in gostoljubno sprejel. Te podatke o severnih Slovanih Gruden razteza tudi na ostale. Vojna Slovanom ni bila neznanca. Izogibali so se spopadam na prostem polju. Sovražnika so zvabljali v močvirja in gozdove in ga napadali iz zasede. Njihovo orožje so bili: majhen ščit, sulica, leseni lok in zastrupljene puščice. Kasneje so od tujih narodov sprejeli čelado in oklep. Zaradi vojaškega sodelovanja z bojevitimi Goti, Huni in Obri, zlasti pa po številnih napadih na bizantinsko cesarstvo so se Slovani izurili v bojevanju in prekašali celo Rimljane.

Prekopij pa je važen vir za poznavanje slovanskega verstva in sploh ljudskih običajev. Bog je gospodar vesoljstva. Povzroča grom in blisk. Darujejo mu živali. Časte reke; vilam in drugim nadnaravnim bitjem prinašajo

darila in pri tem skušajo izvedeti bodočnost. K njihovem bogočastju spadajo petje in plesi.

Slovenska gostoljubnost je postala že prislovna. Nihče ni smel tujcev žaliti, kajti čakalo ga je kruto maščevanje. Kdor je odklonil, da bi gosta sprejel pod svojo streho, so mu zažgali dom in ga proglasili za brezčastnega človeka. Rimski zgodovinarji prav tako hvalijo vernost slovanskih žen: "Žene Slovanov so čiste in zveste svojim možem nad vsako mero. Mnoge se po moževi smrti same usmrte in raje utonejo v vodi, kakor bi samotno živele."

O zunanosti Slovanov pa Prokopij, ki je Bizantinec, piše nekoliko drugače od Ibn-Jakuba: "Slovani so visoki in vitke postave in krepkih udov. Barva kože ni popolnoma bela, pa tudi ne črna, temveč rdečkasta. Tudi lasje so svetlorumeni. Hranijo se revno in preprosto, videti so umazani in zanemarjeni. Srca niso zvijačnega in hinavskega, temveč so preprosti v svojih običajih."

Gruden pri tem ugotavlja, da rimski zgodovinarji do šestega stoletja po Kristusu le redko omenjajo Slované ali pa o njih pripovedujejo izmišljene pravljice. Tako npr. rimski pisatelj (Gruden ne pove njegovega imena!) okoli leta 525 piše o Slovanih: "da pobijajo dojenca na skalah kakor miši, da so ošabni, samostojni brez voditeljev, naj si bodo naseljeni ali pa naj potujejo, pobijajo svoje vodje

GREGOR V.

KARANTANSKI PAPEŽ (996 - 999)

JOŽKO ŠAVLI

Cerkveni list krške oz. celovške škofije je proti koncu letošnjega februarja objavil daljši članek o karantanskem papežu z imenom Gregor V.

Dne 3. maja letos poteče namreč tisoč let, odkar je bil ta papež ustoličen na Petrovem sedežu v Rimu.

Presenetljivo je, da se ujema prvi papežev obisk v Sloveniji ravno s 1000-letnico tega ustoličenja. Ustoličenja papeža, o katerem se vse premalo ve. Kdo je bil Gregor V.?

Njegovo osebno in zgodovinsko ime je Bruno Koroški. Bil je sin karantanskega vojvode Otona Koroškega (978-985, 1002-1004), ki je izhajal iz frankovskega Wormsa. Imel pa je za ženo Judito, hčer Judite iz tiste veje karantanske rodbine Luitpoldincev, iz

kateri je izhajalo več bavarskih vojvodov.

Vojvoda Oton Koroški je imel tri sinove: Henrik je bil grof v Spayerju in njegov sin Konrad II., kralj in cesar, je začetnik znamenite dinastije Salijcev; Konrad Koroški je bil karantanski vojvoda; Bruno Koroški papež.

Bruno Koroški je bil rojen mogoče v kraju ob Anizi (Enns), karantanskem kraju ob takratni bavarski meji. Že zgodaj so ga poslali v šolo pri stolnici v Wormsu. Zelo dobro se je tam naučil latinsko in študiral dela cerkvenih očetov, zlasti Gregorja Velikega, čigar ime si je kasneje kot papež privzel. O njegovem življe-

nju je napisala posebno knjigo v angleščini univ. prof. Tega E. Moehs, *Gregorius V* (Stuttgart, 1972).

Bruno Koroški je postal osebni kaplan mladega cesarja Otona III. Leta 996 je spremljal cesarja v Rim, kamor ga je poklical papež Janez XV. V Rimu se je polastil oblasti samozvani "patricij" Krescencij, ki je postavil papeža pregnal v Toskano in oklical protipapeža z imenom Janez XVI. Philagathos.

Ko je prišla vest, da je cesar na poti v Rim, so Rimljani takoj odstavili protipapeža in poklicali pravega papeža nazaj. Slednji pa je kmalu po prihodu v Rim umrl.

Vest o papeževi smrti je Otona III. dohitela v Raveni. Njegov sosvet se je takoj sestal. Willigis, škof iz

Mainza, je predlagal za novega papeža, ki ga je takrat imenoval še cesar, njegovega kaplana Bruna, kar je bilo tudi sprejeto. Še pred cesarjem je Bruno v spremstvu škofa iz Mainza in škofa iz Wormsa prispel v Rim, kjer so ga pričakovali cerkveni dostojanstveniki in radovedna množica. Cesarstva stran je to sprejela kot potrdilo ljudstva, kot je bilo potrebno pri novem papežu. Latinski krogi v Rimu, ki jim novi papež ni bil po volji, so njegovo imenovanje in potrditev morali molče sprejeti. Stolico sv. Petra je tako zasedel nerimski papež.

Posvečen je bil 3. maja v baziliki v Lateranu in si je nadel ime Gregor V. Na Vnebohodu, dne 21. maja, je slovesno mazilil Otona III. za rimskega cesarja. Krescencija so pred velikim zborom obsodili na pregnanstvo. Toda papež je dosegel njegovo pomilostitev.

DALJE

JEZIKOVNI KOTIČEK

NADA PERTOT

Preden sem oddala svoj prispevek, me je presenetila napaka, ki je do sedaj pri nas še nisem zasledila. Slišala sem približno tak stavek: Na tistem zemljepisnem področju bo prepovedana vsaka **asociacija**. Po kontekstu sem razumela, da gre za **povezavo, združitev** področij. **Asociacija** pa pomeni za nas vezanje, navezovanje, druženje sorodnih pojmov in predstav npr. v stavku: Po čudni asociaciji sem se zavedela, kdo je napisal pismo.

Ker je izpadla pri naših večernih poročilih napačna napoved **sporedov** za naslednji dan in nas končno pravilno obveščajo o **sporedu** oddaj, ki jih bomo lahko poslušali naslednji dan, bi bilo lepo, ko bi se vsi skupaj odrekli tudi besednim zvezdam, kot so naslednje: **v teku dneva, v teku dopoldneva, v teku leta, v teku zime, v teku noči**. Ne pozabimo, da imamo v slovenščini za italijanski kalk (**nel corso di**) zelo lepe časovne prislove: **danes, letos, pozimi, ponoči, lani, zjutraj, zvečer...** V marsikateri zadregi pa si lahko pomagamo tudi z veznikom **med**. **Med oddajo, med bombardiranjem, med požarom, med zasedanjem** je vendar bolj po slovensko kot **v teku oddaje** itd.

Napaka, ki je postala že navada, je napačna raba pasiva v obliki, ki je na videz brezosebna. V šoli učimo, naj v slovenščini uporabljamo aktiv, ko je le mogoče. Preberimo nekaj stavkov v aktivni in pasivni obliki: Meseca aprila **bomo volili predstavnike v parlament. Naši predstavniki bodo izvoljeni v parlament meseca aprila.**

Predstavniki se volijo v parlament meseca aprila. Za polaganje izpitov ni več toгих izpitnih rokov, vendar se meseva februarja izpiti še vedno **polagajo**. Ti tako enostavni stavki pa dobivajo pri nas v javni rabi stalno napačno obliko, ki nas že hudo preganja.

Vedno moramo poslušati take in podobne stavke: **Predstavnike se voli v parlament. Izpiti se polaga. Šola se poimenuje. Informatiko se poučuje.** Naj še enkrat napišem pravilno obliko: **Predstavniki se volijo, izpiti se polagajo, šola se poimenuje, informatika se poučuje.**

Ker so ti stavki v pasivni obliki, ne more ob povedku nikoli stati akuzativ, ampak zgolj nominativ. Z nominativom pa se bo vedno ujemala glagolska oblika.

Ta napaka je tako pogosta, da se že kdaj sprašujem, če ni že sploh dovoljena. A ni tako. Opazili ste tudi, da sem v trpnem deležniku uporabila dovršno obliko. Nedovršno obliko uporabljamo raje v pasivni obliki **s se**.

MILENA MERLAK DETELA

VELIKONOČNI SPREHOD

Stopila sem na plan
v ta veseli dan.
Romala sem po širjavi
po ozeleneli travi.
Hodila sem pojoč
na veliko noč.

Šla sem mimo vod,
moder je bil božji svod.
Hodila sem z ljudmi
in z vsem, kar živi.
Romali smo pojoč
na veliko noč.

VELIKONOČNO VESELJE

Poti so bele
in duše vesele,
saj vse živi, klije
in bije in se premika.

Brstje zeleno
bo v luči bleščechi
že kmalu cvetje rumeno.
Vsepovsod rast.
Kako se ne bi veselili
in peli Bogu na čast!

VELIKONOČNA HVALNICA

Kako Te ne bi, Bog, hvalila:
spet se snežna skorja je stalila,
ko sonce zemljo je ogrelo
in nam prineslo upanje veselo.

Kako Te ne bi, Bog, častila:
zeleni trava spet je vzklila,
brstiči nežni so pognali,
vetrovi pomladanski vstali.

Kako Te ne bi, Bog, ljubila:
saj Ti si vsemogočna sila,
ki diha in živi v vsem, kar je,
ki napolnjuje našo dušo
in poganja nam srce!

PESNIKOVA USODA (3. del)

HUBERT BERGANT

Ker se je v trnovski cerkvi porodilo za njegovo pesništvo usodno čustvo, naj poudarim, da Primičeva Julija ni stopila v sedanjo trnovsko cerkev, saj je bila le-ta zgrajena šele l. 1855, Prešeren pa je od silne ljubezni vztrepetal že 22 let prej. Sedanja trnovska cerkev torej ni videla Prešerna in Julije, videla pa je F.S. Finžgarja, Iztoka ali Izaka, kot so rekli Izidorju Cankarju, videla je J. Plečnika, F. Steleta in Matka Prelovška.

V nečem se pa Prešeren bistveno loči od svojih ruskih sodobnikov Puškina in Lermontova. Naš pesnik je bil vzgojen kot ponižen državljani avstroogrške monarhije. Obup, življenja

gnus in srčne ljubezenske bolečine so sicer prisotne v duši našega *Fraigeista*, svobodomislega, kot so označevali Prešerna. Morda največjo ostrino je dosegel z vzklikom: "Le čevlje sodi naj Kopitar!" na močno neizobražebega kritika. Skoraj identično pesem "Čevljarček" je napisal tudi Puškin.

Z razliko od Prešerna, ki je verjel svojim prijateljem, kot sta bila Matija Čop, ki mu je z velikanskim znanjem širil obzorje, in Andrej Smole, je Puškin dvomil v prijateljstvo, ostro pa je obračunal z intrigatorji. Puškin takole zmerja:

Ta mešanica - neužitna
kuha;
iz podlosti sestavljena in
napuha,

a podlosti še več je kot
napuha;
v spopadu zajec, v krčmi
surovak,
v predsobi podlež, v sobi
bedak.

Iz nesreče porojeni cinizem je tako Puškina kot Lermontova privedel do tragičnega in usodnega dvoboja. Carska intriga na račun Puškinove žene je pesnika proglašala za "velikega mojstra rogonoscev." Še danes lahko v Puškinovem muzeju v Petersburgu slišimo vodiča, ki z nehlinjeno ganjenostjo kaže na divan, na katerem je veliki pesnik umrl.

Lermontov si je svoj dvoboj "prislužil" pravičnejše. Svojega oficirskega kolega je kljub svarilom neprestano označeval za

"hribovca z velikim bodalom." Tudi tokrat je bil izid dvoboja za pesnika tragičen.

V času največjih duševnih bojev sta se tako Prešeren kot Puškin umaknila, včasih samo v mislih, v domačo vas. "O Vrba, srečna, draga vas domača," je tožil Prešeren, in Puškin, kot da bi mu v pesmi Vas odgovarjal ali ga dopolnjeval, je vzkliknil: "Pozdravljen iz srca ti zapuščeni kraj, kraj dela in miru..."

Pomirjenja so bila žal le začasna. Žalost je vedno premagala vsa umetniška bitja.

Prepričan sem, da smo se iskreno in nesebično zapisali umetnosti.

Prešernovi verzi naj nam bodo vedno v pomoč:

Stanu se svojega spomni,
tpi brez miru!

KONEC

in vladarje, jedo lisice in samotno živeče divje mačke ter se med seboj kličejo tako, da tulijo kakor volkovi, drugi pa se varujejo požrešnosti ter se podvržejo vsakemu, kdor koli pride."

Gruden trdi, da je najstarejše ime za slovanska plemena ime Srb. Kako pa je prišel do tega zaključka, ne pove. Srb naj bi bilo v najstarejših časih splošno ime vseh Slovanov, danes pa s tem imenom nazivamo del balkanskih Slovanov med Donavo in Jadranom in pa del polabskih Slovanov, ki jih na splošno poznamo kot Lužičane. Te pa kasnejši zgodovinarji imenujejo Venete, v nemščini *Wenden, windisch*. Ker so Germani poznali Venete kot pastirski narod, ki je živel nomadsko življenje po obširnih pašnikih današnje Rusije, si je treba po Grudnu razlagati ime *Veneti* iz "die Weidende", to je ljudje, ki pasejo živino. Sami Veneti pa naj bi se imeli za Slované ali Slovence po besedi *slovo - beseda*: ljudje, ki govorijo isti jezik in se med seboj razumejo, medtem ko tujcev niso razumeli in so bili zanje kot nemi (primerjaj: Nemec-Nemci!). Prav tako se je dogajalo pri starih Grkih: tujci so bili zanje barbari-*barbaroi*, to je ljudje, ki so govorili nerazumljiv jezik.

Slovani so se rešili svoje etnične in ekološke osamelosti najbrž v začetku tretjega stoletja po Kr., ko so prišli v stik z germanskimi Goti, ki so se naselili ob Črnem morju na področju med Romunijo in Dnjeprom. Goti so si podvrgli

del sosednjih Slovanov. V stik s Huni pa so prišli okrog leta 375 po Kr., to je proti koncu četrtega stoletja. Huni pa so si podredili tako slovanske kot gotske sosede. Ker se Goti niso dali kar tako ugnati, so Huni sklenili prijateljske vezi s Slovani. Odtlej so skupaj krotili Gote. Še v šestem stoletju so Huni skupaj s Slovani napadli Bizantince. Huni so za pomoč zahtevali od Slovanov in drugih podložnih ljudstev pomožne čete za primer vojne in hrano zanje. Slovanom se je to izplačalo, kajti Huni so jim v zameno pustili samoupravo.

Goti in Huni so prvi povzročili veliko selitveno gibanje v vzhodni Evropi, ki ga poznamo kot preseljevanje narodov in je zaobjelo tudi naše prednike.

Tudi Josip Gruden ni bil z nami skop z zanimivimi podatki o naši najstarejši zgodovini. Mislim, da sem tudi našemu nevernemu Tomažu postregel z dovolj zanesljivimi dejstvi in letnicami, ki mu omogočajo, da si sam napravi najverjetnejšo sliko o naši preteklosti. Preden bi pa prešel na obravnavanje osrednjega problema, to je naše selitve v Trstu, ki je glavno jabolko spora med Tummolom in menoj, bi rad še nekaj napisal o Keltih, da bo ta naša najstarejša podoba kot subjekta zgodovine popolnejša.

DALJE

7

ČETRTEK
18. APRILA
1996

Mladinski dom Boljunc praznuje svojo 25-letnico

Mladinski dom Boljunc praznuje srebrni jubilej. 25 let pomeni za zgodovino le kratko obdobje, vendar v tem času lahko posameznik ali skupina ljudi opravi veliko dela še zlasti, če je to v korist celotni vaški skupnosti. Tudi skromno udeleževanje posameznika lahko pripomore k ohranjanju narodnega in verskega bogastva. V ta namen je bil pred 25 leti zgrajen Mladinski dom, "da bi se v njem združevali vsi vaščani v medsebojnem spoštovanju in ljubezni ter se versko in narodno osveščali." Tako je namreč zapisano v ustanovni listini, ki je bila vzidana v temelje nove stavbe.

Brez dvoma je Dom v teh 25 letih odigral veliko vlogo v kulturnem in verskem življenju vaše skupnosti ter s svojim delovanjem pripomogel k utrjevanju slovenske kulture in ohranjanju našega jezika. Zato je primerno, da v Boljuncu proslavimo to pomembno obletnico. Proslava bo v nedeljo, 21. aprila, ob 17. uri. Sodelovali bodo domači ženski cerkveni pevski zbor, tamburaški ansambel kulturnega društva France Prešeren in učenci krajevne osnovne šole Fran Venturini. Kot gost bo nastopil mešani pevski zbor prosvetnega društva Mačkolje, priložnostni govor pa bo imel g. Marij Gerdol, bivši boljunski župnik, pobudnik gradnje Doma in njegov prvi upravitelj.

Odprta meja 1996

V dolinski občini je bila v soboto in nedeljo tradicionalna dvodnevna kulturna prireditev *Odprta meja 1996*. V soboto so bili koncert pihalnega orkestra Breg, srečanje županov občine Dolina Borisa Pangerca in Hrpelje-Kozina Vladislava Kreblja in literarni večer v Gročani s književniki Dušanom Jelinčičem, Giorgiom Depangherjem, Aleksijem Pregarcem in Borisom Pangercem. V nedeljo, 14. aprila, so številni izletniki izkoristili lepo vreme za prost prehod meje v Botaču, Dragi in Gročani, v občinskem gledališču v Boljuncu pa so predstavili knjigo Livija Doriga *Od Cresa do Krasa*. Oba dneva so na eni in drugi strani meje potekale razne razstave in fotografski ex-tempore v organizaciji fotografskih krožkov *Foto Trst 80* iz Trsta in *Žarek* iz Sežane, ki sta ga pod pokroviteljstvom obeh občinskih uprav posvetila pokojnemu Sašu Oti.

Združena lista pri SKGZ

Delegacija Združene liste socialnih demokratov, ki jo je vodil predsednik Janez Kocijančič, je bila 9. t.m. v Trstu gost Slovenske kulturno-gospodarske zveze. V razgovorih sta organizaciji ugotovili so-rodno stališče glede dolžnosti Slovenije, da spoštuje subjektiviteto slovenske manjšine v Italiji. Resolucija o manjšinah, ki jo je v Ljubljani pred kratkim sprejel Odbor za mednarodne odnose, mora biti osnova za operativne instrumente, ki bi Sloveniji služili za jasen in učinkovit odnos z manjšinami. Političnih združ, ki so v Sloveniji, naj ne bi vnašali v manjšino. Glede odnosov z Italijo je Kocijančič optimist, glede pridruženja Evropski zvezi pa upa, da bo sprejet španski kompromisni predlog.

ZADRUŽNA KRAŠKA BANKA

obvešča cenjene člane, da bo

REDNI OBČNI ZBOR

v drugem sklicanju v **četrtek, 25. aprila 1996**, s pričetkom **ob 9.30 v Prosvetnem domu na Opčinah**, ul. Ricreatorio 1, s sledečim dnevnim redom:

1. poročilo upravnega sveta, prikaz in obrazložitev obračuna z dne 31.12.1995;
2. poročilo nadzornega odbora;
3. razprava in odobritev obračuna, poročil in predloga o razdelitvi dobička iz leta 1995;
4. odobritev pravilnika za vodenje občnega zbora;
5. odobritev pravilnika za volitve združnih organov;
6. določitev sejnine odbornikom in honorarja nadzornikom;
7. izvolitev treh članov upravnega odbora, celotnega nadzornega odbora in rabsodišča.

Če se kdo ne more udeležiti občnega zbora, prosimo, da pooblasti izključno drugega člana.

Za vstop v dvorano je obvezno vabilo.

Za člane iz Nabrežine in okolice bo poskrbljeno za prevoz z odhodom s trga sv. Roka ob 8.50.

KANDIDATI OLJKE IN SLOVENSKA MANJŠINA

IVAN ŽERJAL

Slovenski volivci bodo na parlamentarnih volitvah, ki bodo 21. aprila, podprli kandidate levosredinskega kartela Oljka. Le-te smo vprašali, kaj nameravajo narediti v primeru izvolitve.

Kandidat za poslansko okrožje Trst I (mesto), gledališki igralec **Orazio Bobbio**, meni, da bi bilo zajamčeno zastopstvo po južnotirolskem modelu možna pot. Bobbio vsekakor upa v padec meja in v vstop Slovenije v Evropsko Unijo, kar bi po njegovem mnenju manjšino še okrepilo.

Časnikar **Paolo Rumiz**, ki kandidira za poslansko zbornico v okrožju Trst II (okolica), misli, da manjšinske skupnosti, tako v Italiji kot drugod, potrebujejo poleg gospodarske tudi zakonsko gotovost. Vprašanje zaščite manjšine je treba torej zakonsko urediti. S tem bi preprečili

špekulacije, ki bi šle v obe smeri, to se pravi tako v smer zahtev po preveliki zaščiti kakor v smer nasprotovanja zaščiti.

Kardiolog **Fulvio Camerini** je kandidat Oljke za tržaško senatno okrožje. Prepričan je, da vse manjšine predstavljajo bogastvo za večino, da je treba vrednote sožitja krečiti in jih imeti za skupne vrednote in da je prav, da imajo manjšine pravico izražati se v svojem jeziku tudi v odnosu z oblastjo.

V poročnem delu za poslansko zbornico kandidira na listi *Popolari per Prodi* mladi Tržačan **Francesco Russo**. Le-ta uživa tudi podporo Slovenske skupnosti, ki je za poročni del sklenila sporazum z italijansko ljudsko stranko (PPI) in Južnotirolsko ljudsko stranko (SVP). SSK je ta sporazum sklenila potem, ko je vzela na znanje obveze PPI in SVP o odobritvi pravičnega za-

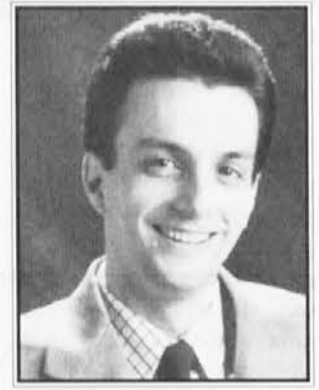
Paolo Rumiz

Orazio Bobbio

Fulvio Camerini

Francesco Russo

ščitnega zakona za slovensko manjšino in o zagotovitvi pravice do zastopnosti v izvoljenih telesih. To je Russo tudi potrdil in dejal, da si bo v parlamentu prizadeval za

dosegajo zaščitnega zakona, pri tem pa omenil tudi osnutek, ki ga je pred časom vložil ravno senator PPI Carpenedo.

INTERVJU / SENATOR CESARE DUJANY

"MLADI NAJ SE ZANIMAJO ZA JAVNE ZADEVE"

V petek, 12. aprila, se je kot gost Slovenske skupnosti mudil v Trstu in Gorici dolgoletni valdostanski senator Cesare Dujany, ki se poslavlja od parlamentarnega življenja. Ob tej priložnosti smo uglednemu gostu postavili nekaj vprašanj.

Gospod senator, Vi se poslavljate od parlamentarnega življenja. Kaj bi ob tej priložnosti povedali mladim ljudem?

Mladim sem dal sporočilo upanja in poguma. Najprej naj se mladi zanimajo za javne zadeve, ker se javne zadeve tičejo tudi njihovih posebnih vsakodnevnih problemov. Drugič, mladi naj skušajo razumeti, da bodo potem sodili, skušajo naj spoznati, da bodo potem kritizirali. Predvsem pa naj skušajo biti državljani v popolnem pomenu besede, ki naj se zanimajo ne samo za osebne, ampak tudi za splošne probleme. S tem, da se zanimajo za splošne probleme, bodo spoznali, da rešujejo tudi svoje osebne probleme.

deželnem svetu Furlanije-Julijske krajine glede na večinski volilni sistem?

Manjšine bi morale izvajati pritisk na različne institucije, da bi jim večinski volilni sistem rezerviral tolikšen prostor, da bi lahko imele svoje predstavnike tako v deželnem svetu kot v parlamentu.

Dejansko je to način organiziranosti države oz. obstoja države. Rekel bi, da je naša ustava predvidevala regionalno državo, toda med izvajanjem ustave, to je v teh zadnjih 40-50 letih, je bilo v tej smeri malo storjenega. Regionalizem je bil namreč pogosto pojmovan kot dodatek k nacionalistični in centralistični državi, ne pa kot organ z lastnimi pristojnostmi in z lastnimi možnostmi delovanja, vzporednimi s tistimi, ki jih ima država.

Kakšno prihodnost vidite za narodne manjšine v Italiji?

To je v mnogočem odvisno od občutljivosti parlamenta, od mednarodnih situacij, pa tudi od sposobnosti posameznih manjšin imeti pogum, da nadaljujejo s svojim bojem.

Kako bi si slovenska narodna manjšina v Italiji mogla zagotoviti predstavnost v parlamentu in v

Gospod senator, o federalizmu govorijo danes tudi tisti krogi, ki so do nedavnega zagovarjali centralistično ureditev države. Kaj je za vas federalizem?

Federalizem je zame zelo zanimiv princip, ki zasluži, da ga poglobimo in spoznamo. Verjetno se o njem govori preveč in preveč površno. Primerno bi bilo, da bi sredstva obveščanja nasplošno in formativna sredstva razložila državljanom, kaj je federalizem, in da bi pri tem dala kot primer praktične situacije, v katerih federalizem že obstaja. K takemu pristopu sem tudi večkrat pozval kolege v parlamentu.

Kakšno je po Vašem stanje regionalizma? Kako bi se dalo to urediti?

Tudi regionalizem je ena od tistih čarobnih besed, s katerimi si vsi polnijo usta.

TK TRŽAŠKA KNJIGARNA
LIBRERIA TRIESTINA s.d.f.

Izredna razprodaja od 1. do 27. aprila

Ul. San Francesco 20, 34133 TRST, tel. 040-635954

LITERARNO PRIZNANJE

SLOVESNA PODELITEV NAGRADE VSTAJENJE

IVAN ŽERJAL

V Peterlinovi dvorani Društva slovenskih izobražencev v Trstu so v ponedeljek, 15. aprila, že 33. slovesno podelili literarno nagrado Vstajenje.

Prof. Robert Petaros (levo) izročila nagrado prof. Martinu Jevnikarju

Kot je na začetku povedal prof. Martin Jevnikar, so nagrado ustanovili leta 1963 slovenski predstavniki katoliškega prepričanja in predstavniki celovške ter Goriške Mohorjeve družbe z namenom, da se ovrednotijo dela, ki so izšla v zamejstvu in zdomstvu in ki so bila v Sloveniji iz političnih razlogov malo zapažena. Vsako leto jo podeljuje petčlanska komisija, prejme pa jo najboljše delo, ki je izšlo v prejšnjem letu. Delo mora biti na kulturni višini, imeti mora trdno znanstveno osnovo in mora sloneti na krščanskih vrednotah.

Letos je nagrado Vstajenje prejela knjiga

Who's Who of Slovene descent in the United States 1995, ki vsebuje 371 življenjepisov Slovencev, ki so se tako ali drugače uveljavili v Združenih državah Amerike. Izšla je pri Družbi za slovenske študije (*Society of Slovene Studies*), njena avtorja pa sta dr. Jože Velikonja in dr. Rado Lenček, ki sta v prvih povojnih letih učila na slovenskih šolah v Trstu, se kasneje izselila v ZDA in se tam uveljavila kot znanstvenika svetovnega ugleda. Knjiga je po mnenju komisije vsestransko upo-

rabno informativno delo in je obenem poneslo slovensko ime v svet in hkrati predstavilo slovensko zdmsko ustvarjalnost tudi domovini.

O nagrajenem delu je na kratko spregovorila prof. Diomira Fabjan Bajc, ki je dejala, da sta avtorja oddala prek tisoč vprašalnih pol (prejela sta jih okoli štiristo), saj je Slovencev oz. ljudi slovenskega rodu, ki so dosegli doktorat, v ZDA 783. Podatki so urejeni suho, strogo, a zanimivo: po-

sredujejo nam ime in priimek, datum in kraj rojstva, šolanje, uspehe v karieri in naslov. Od 371 oseb na seznamu jih je samo 153 rojenih v Sloveniji; vsi ostali so - razen redkih izjem - rojeni v ZDA.

Prof. Jevnikar je predstavil kratek življenjepis obeh nagrajencev; Matejka Peterlin in Livij Valenčič sta prebrala nekaj odlomkov iz intervjujev z Velikonjo in Lenčkom, ki sta bila pred časom objavljena v Mladiki, občinstvo pa je imelo možnost prisluhniti njunima izjavama, ki sta bili posneti na magnetofonski trak.

Tudi tokrat je denarno vsoto za nagrado prispevala Zadružna kraška banka z Opčin, ki to dela od leta 1973 (prej so denar prispevali slovenski trgovci iz Trsta). Njen predstavnik prof. Robert Petaros ga je v odsotnosti obeh nagrajencev izročil prof. Martinu Jevnikarju.

OBVESTILA

TRST. Zveza cerkvenih pevskih zborov vabi svoje včlanjene zборе, da se udeležijo **množičnega pevskega nastopa** ob srečanju s papežem v Postojni 18. maja. Prva skupna vaja bo v soboto, 20. aprila, ob 17. uri v ul. Donizetti 3.

TRST. SSG-Gojmir Lešnjak-Gojč, Boris Kobal: *Domovina, ljubezen moja*. Glasbeni kabaret o prehrani človeka. V torek, 23.4., ob 16. uri abonma red G in I; v sredo, 24.4., ob 16. uri, abonma red H in ob 20.30 izven abonmaja. Abonenti lahko izkoristijo dodatni kupon!

TRST. V galeriji Cartesius bo v soboto, 20.4., ob 18.30 odprtje retrospektivne razstave **Avgusta Černigoja**.

DAROVI

Za begunske otroke v Ajdovščini: M.G. 50.000 lir.

Za Sveto goro v prisrčno zahvalo za prejete dobrote: družina Pertot iz Trsta 100.000 lir.

Franc Saksida ob prodaji znamk: za mis. Ivana Štanta 100.000 lir; za mis. Benedicta Okike v Umuahia (Nigerija) eno monštranco.

Za obnovo oltarja v cerkvi v Mavhinjah: prof. Jelka Terčon Šah 450.000 lir.

Za misijone: prof. Jelka Terčon Šah 50.000 lir.

UTRINKI

TRDA LETA... SVETA LETA!

"Saj še hoditi ne znaš v talarju! In z vojaškimi čevlji tolčeš po semenškem tlaku!"

In res sem se večkrat spotaknil v talarju...

Vsaj 300 besed iz slovarja... in slovnica in latinščina... kmalu bodo izpit! Le v kapeli sem se pogovarjal z Bogom po naše. In seveda z duhovnim voditeljem.

Pri izpraševanju prvega tromesečja sem govoril v polomljeni italijanščini, a smo se vseeno razumeli. Toda profesor se mi je venomer posmehoval. Zavrela mi je kri in sem ga vprašal:

"Koliko jezikov znate?"

"Italijansko, furlansko!"

"In koliko let ste v Gorici?"

"Trideset let!"

"In ne znate nobenega drugega jezika? Jaz sem se naučil toliko vašega jezika, da vas že razumem in tudi Vi mene razumete!"

Od tistega dne me je profesor vedno vljudno pozdravljali... in spoštoval.

(Znanje jezikov je bogastvo!)

(B+B)

Pisal nam je Ivan Legiša-Burnik

Pesnik Ivan Legiša-Burnik, naš rojak iz Avstralije, o katerem smo pisali v Novem glasu ob njegovi počastitvi na Prešernovi proslavi v Devinu, se nam oglašja s krajšim pismom, v katerem se prisrčno zahvaljuje za počastitev, za katero so poskrbeli prireditelji in izvajalci devinske proslave. Legiša se posebno zahvaljuje prof. Nadi Pertot, zborovodji Ivu Kralju ter pevcem, recitatorjem in vsem, ki so "kakorkoli olepšali Prešernov dan."

Poklonil nam je svojo zadnjo pesniško zbirko, ki nosi naslov *Hrepenenja in sanje*, ter dve sliki s predstavitev v adelaidski slovenski cerkvi.

Pesniku Ivanu Legiši-Burniku se za tople besede in zbirko prisrčno zahvaljujemo. Voščimo mu - čeprav pozno - veselo Veliko noč in še mnogo zdravih in srečnih let.

Poletne pobude dijaškega doma

Slovenski dijaški dom Srečko Kosovel je začel z vpisovanjem v letošnje poletne pobude. Te so: poletno središče za otroke od 3. do 14. leta starosti v času od 10. junija do 30. avgusta (najkrajši čas bivanja je en teden); 1. letovanje na Medvedjem brdu od 24. junija do 3. julija za otroke od 6. do 12. leta starosti; 2. letovanje na Medvedjem brdu od 4. do 13. julija za otroke od 12. do 17. leta starosti; letovanje v Fiesi od 1. do 10. avgusta za otroke od 6. do 17. leta starosti.

Interesenti lahko dobijo podrobnejše informacije pri upravi doma, ul. Ginnastica 72, tel. 573141.

SREBRNI JUBILEJ

POČASTILI 25-LETNICO ZBORA SLOVENSKI ŠOPEK

V Srenjski hiši v Mačkoljah so v nedeljo, 14. aprila, slovesno proslavili 25. obletnico delovanja domačega otroškega pevskega zbora Slovenski šopek.

(Mačkolje in Primorsko). Najštevilnejših in najtoplejših čestitk je bila deležna seveda ustanoviteljica in dolgoletna dirigentka zbora Ljuba Smotlak, ki se je v svojem nagovoru zahvalila sedanjim in nekdanjim pevcem in pevcem, njihovim staršem in vsem, ki so v vseh teh letih stali zboru ob strani. Vsakemu izmed malih pevcev je podarila gramofonsko ploščo, ki je izšla ob 10-letnici zbora Slovenski šopek leta 1980.

Priznanje Ljubi Smotlak je v svojem govoru

Kot gost je nastopil otroški zbor Kresnice od Sv. Ivana

izrekel časnikar Saša Martelanc, ki je tudi zaželel srečno dirigentsko pot sedanji pevovodkinji Marini Šturman. Martelanc je še dejal, da "je otroški pevski zbor ne le ponos za vaško skupnost, marveč da se v takem živem šopku oblikujejo prijateljstvo, čut za skupno ustvarjanje, zavest povezave s preteklostjo, harmonija ne le glasov, am-

pak tudi harmonija med ljudmi." Pevska kultura je v tako izpostavljenih krajih, kot so naši, "tudi znamenje neke pripadnosti in neke prisotnosti." Pesem nima meja, ima pa "svoje rojstne kraje, kot jih imajo ljudje in človeške skupnosti. Zato je pesem v tesnem sorodstvu tudi z domovino."

Predsednik

SLOVENSKEGA RAZISKOVALNEGA INŠTITUTA

sklicuje

OBCNI ZBOR

v torek, 30. aprila 1996, ob 18. uri v prvem sklicu in ob 19. uri v drugem sklicu v Gregorčičevi dvorani, ulica S. Francesco 20 v Trstu. Dnevni red: 1) poročilo upravnega sveta, 2) obračun za leto 1995 in predračun za leto 1996, 3) razrešnica nadzornega odbora, 4) razno.

MLADINSKI DOM BOLJUNEC

vabi na

PROSLAVO OB 25-LETNICI OTVORITVE DOMA

v nedeljo, 21. aprila, ob 17. uri v Mladinskem domu v Boljuncu.

Vaje v slogu na štandreškem odru

Na povabilo Prosvetnega društva Štandrež je v nedeljo, 14. aprila, gostovala v župnijski dvorani A. Gregorčič gledališka skupina SKD Tabor z Opčin z igrano vajo v slogu francoskega avtorja Raymonda Queneauja. Gre za splet prizorov v kabaretni obliki, v kateri prevladujeta glasba in ritem. Originalno glasbo je napisal Nevio Miklavčič, za dramaturško obdelavo in režijo je poskrbela Edita Frančeškin. Na predstavi so sodelovali mladi igralci, ki so se po odru premikali zelo sproščeno. Nekateri prizori so zelo učinkoviti, med nastopajočimi pa se odlikuje po sproščenosti in govorni tehniki Sara Baldè.

Slovensko pesništvo upora

V petek, 12. t.m., se je v Kulturnem domu v Gorici mudil prof. Boris Paternu. Sodeloval je na predstavitvi nove publikacije *Slovensko pesništvo upora*, katere je on sam glavni urednik. Knjiga se vključuje v znanstveno zasnovani projekt v štirih delih; gradivo so zbirali diplomirani ljubljanski študentje pod mentorstvom prof. Paternu. Prva knjiga je bila objavljena l. 1987, na drugo smo torej čakali celih 10 let. 53 sodelovalcev je v desetih letih zbralo 12.000 pesniških del, ki prihajajo iz vseh okolij upora in objemajo vse kulturne ravni pesnjenja. Poezije so na meji med literarnim in zgodovinskim dokumentom, saj so globoko vezane na trenutke in individualno zgodbo, v kateri so nastale. Obsegajo partizanske poezije znanih in anonimnih pesnikov upora, pesmi iz taborišč, izgnanstva in mobiliziranih slovenskih vojakov v tujih vojskah.

Končale so se Pomladanske pravljice urice v Feiglovi knjižnici

Čeprav je v torek, 2. aprila, lilo kot iz škafa, se je v Feiglovi knjižnici zbralo lepo število otrok, da bi se poslovlili od pravljicnih uric. Učiteljica Barbara Rustja jim je pripovedovala o malem medu, ki se je bal teme. Veliki medo je ta strah pregnal s svetilkami, zvezdami in luno. V siju teh prijateljev je medvedek blaženo zaspal v naročju dobrega, izkušenega medveda. Malčki so kot ponavadi pozorno in aktivno sodelovali pri poslušanju zgodbe. Ob koncu so se vsi navdušeno razživeli ob risanju prizorov iz pravljice na velike pole papirja in se medtem posladkali s piškoti v simpatični obliki medvedkov.

Otroci se bodo prav gotovo z veseljem spominjali teh srečanj. Verjetno jim bo najbolj ostala v spominu zanimiva urica v družbi lutk Cveta Severja, ki je bila 26. marca. Takrat je prišlo toliko šolarjev, da je mladinska soba kar prekipevala od zvedavih obrazov. Ker se lutkar Sever iz Kranja že vrsto let posveča temu čarobnemu, a zahtevnemu poklicu, zna vzpostaviti z mladimi gledalci čudovit, magičen stik in prikazati lutke tako živo, da se zdi, da so prav one voditeljice predstave.

Nedvomno so bila ta srečanja med knjigami zelo pozitivna zamisel. To so najbolj zgovorno dokazali mali poslušalci, ki so redno in v velikem številu prihajali v knjižnico, da bi s svojimi vrstniki brezskrbno preživeli prijetno urico. Morda se bodo podobni trenutki še kdaj ponovili, saj so doživeli res velik uspeh. I. KORSIČ

Mednarodni glasbeni natečaj Marcosig

V nedeljo, 14. aprila, se je briljantno končal 13. mednarodni natečaj Alfredo Marcosig. V igranju violine in čela so se izredno izkazali predvsem Slovenci. Zaradi pomanjkanja prostora bomo o tem poročali prihodnjč.

POSVET O ŠKOFOU FOGARJU

Pred kratkim je pordeonska založba Studio Tesi v zbirki pomembnih osebnosti naše dežele - v kateri je izšla tudi Pahorjeva študija o Kosovelu in Rebulova o Jakobu Ukmarju - izdala knjigo o tržaškem škofu Alojziju Fogarju, ki jo je napisal tržaški publicist in politik Guido Botteri. V petek, 12. aprila, so ob liku pokojnega škofa priredili v Gorici javni posvet. Inštitut za versko in socialno zgodovino iz Gorice je skupno z nadškofijo povabil štiri referente, da bi spregovorili o vlogi nekdanjega tržaškega škofa, Goričana po rodu. Tako so nastopili msgr. Eugenio Ravegnani, škof v mestu Vittorio Veneto, zgodovinar Luigi Tavano iz Gorice, prof. Tomaž Simčič iz Trsta in avtor knjige.

Posamezni referenti so vsak s svojega zornega kota osvetlili Fogarjevo osebnost. Prvi referat je imel škof msgr. Eugenio Ravegnani, ki je kot nekdanji duhovnik tržaške škofije orisal lik škofa Fogarja. Med drugim je Ravegnani posebej podčrtal dejstvo, da je bil Fogar vedno navezan na svojo ožjo domovino in posebej na

svoje furlanske in slovenske vernike. Prav tako je poudaril Fogarjevo dobrotelost, posebno v vojnem času stiske, ko je stalno materialno pomagal vsem, ki so se zatekli k njemu.

Izčrpen in tehten je bil poseg, ki ga je imel goriški zgodovinar duhovnik Luigi Tavano. Zelo razčlenjeno je obravnaval delovanje msgr. Fogarja od njegovih goriških let tja do vodenja škofije sv. Justa in potem povojnega umika in bivanja v Rimu. Fogarjevo delovanje v prid vsem narodnostim naše dežele je že od vsega začetka jasno pokazalo osnovne smernice njegove pastoralne dejavnosti. Zanimiv podatek, ki ga je ocenil Tavano, ko je leta 1924 na slavnosti v Ogleju, po dokončni priključitvi Italiji prav Fogar branil goriškega nadškofa metropolita dr. Sedeja, ki je bil tarča brutalnega besednega napada. Predavatelj je

nato razčlenil razne aspekte Fogarjevega dela. Posebej je npr. poudaril njegovo pojmovanje domovine kot "goriškost" in to v brk vsakemu nacionalizmu. Prav v Gorici je tudi vodil in razgibal razne katoliške organizacije. Njegova italijanska pripadnost je po mnenju predavatelja izhajala zlasti iz ideje papeškega Rima, ne pa zgodovinskega Risorgimenta. Tavano je v svojih izjavah omenil tudi razne slovenske osebnosti, ki so takrat delovale v Gorici, tako recimo Petra Butkoviča, bodočega škofa Sreberniča in Ujčiča, Janca Novaka itd. Ob koncu si je postavil vprašanje, kako da se je po vojni škof Fogar popolnoma umaknil v zatišje, kar seveda ostane misterij.

Sledil je nastop tržaškega zgodovinarja prof. Tomaža Simčiča, ki je orisal predvsem Fogarjevo vlogo v zvezi s slovenskimi in krščanskimi

verniki na Tržaškem. Poudaril je še posebno njegovo vlogo v takratnih burnih časih fašističnega terorja, ko je kot nadpastir objektivno in pogumno branil pravice vernikov preganjane manjšine. S tem v zvezi izstopa lik msgr. Jakoba Ukmarja, ki je vedno bil orientacijska točka v cerkvenem življenju na Tržaškem in Primorskem nasploh. Predavatelj je citiral še druge pomembne slovenske osebnosti in vire, kot dr. Kralja in msgr. Klinca. Svoja izvajanja je prof. Simčič zaključil s citati dveh pisateljev, Borisa Pahorja in Alojza Rebule, o liku škofa Fogarja, ki ga prav lepo označujeta. Posvet je zaključil avtor knjige dr. Guido Botteri, ki je potegnul črto ob posvetu o tem velikem tržaškem škofu prve polovice našega stoletja. Med drugim je omenil nekatere ugotovitve o delu Fogarjevega predhodnika in naslednika, tj. škofov Bartolomeasija in Santina. Velja spomniti na Bartolomeasijevo pismo rimski vladi, v katerem obsoja nacionalistično politiko pri nas.

Goriški posvet, ki sta mu prisostvovala tudi nadškof Bommarco in koprski škof Parih, je vsekakor primerno in objektivno osvetlil podobo msgr. Alojzija Fogarja, ki je zlasti Slovencem pomenil simbol odpora proti fašizmu in nasilju.

A.B.

MULTIMEDIJSKI MONITOR

DAVORIN DEVETAK

Te dni je bil v goriškem Kulturnem domu 11. Film Video Monitor, že tradicionalni pregled vsega najboljšega ustvarjanja in proizvodnje na področju slovenskega filmvidea v zadnjem letu. Pojem *filmvideo*, ki se je že nekako udomačil vsaj med poznavalci, je letos prerasel v *filmvideoweb*. Saj ne obsega le tradicionalne filmske in televizijske izraznosti, ampak še druge oblike vizualnega elektronskega sporočanja, reklamni, glasbeni in umetniški video ter zadnji medijski kriek, računalniško povezavo prek mreže Interneta s podatkovnimi bazami, ki posredujejo tekste in slike z digitalno obdelavo.

V soboto se je goriški multimedijski maraton začel slovesno in obenem delovno. Predsednik goriškega Kinoateljeja, ki prireja "monitor", Darko Bratina in

programski direktor festivala Aleš Doktorič sta odprla dokumentarno razstavo o začetkih prikazovanja "živih fotografij" v Ljubljani, Trstu in Gorici, ki je nastala ob stoletnici filma v sodelovanju med Slovenskim filmskim in gledališkim muzejem v Ljubljani, tržaško Cappello Underground in Kinoateljejem. Sledila sta kot predfilm arhivski dokumentarni utrinek iz prihoda italijanskih čet v osvobodeno Gorico leta 1918 otvoritveni film *Carmen*, prvenec igralca in pisatelja Metoda Pevca. Kvalitetno otvoritev, ki jo je obiskalo številno občinstvo, je obogatil nenavaden družabni okvir s toplimi ritmi in

songi etnoglasbe goriške skupine 'Zuf de Žur.

V nedeljo je bilo običajno srečanje, ki je povezovalo omizje avtorjev in predstavnikov slovenskih filmskih, televizijskih in drugih institucij ter strokovnjake iz Italije, ki vsa ta leta spremljajo filmsko in skozi goriški "monitor" širše družbeno, kulturno in politično dogajanje na Slovenskem. Na okrogli mizi in še bolj z obiskom italijanskih kritikov v Ljubljani pri Akademiji za gledališče, radio, film in televizijo, na RTV Slovenija, na Filmskem skladu RS, na Slovenski kinoteki in v študijih nove zasebne televizije TV POP je bilo mogoče izluščiti, da je vse to medijsko področje v popolni prehodni fazi in preosnovi. Osamosvojitve Slovenije in liberalizacija tržišča predstavljata prelomnico tudi v filmvideu, tako pri reorganizaciji pristojnih javnih ustanov in financiranja domače proizvodnje kot pri pojavljanju številnih novih zasebnih pobudnikov produkcije, distribucije, TV in zadnje skovanke - surfanja po Internetu.

Na goriški predstavitvi so ob obsežnem video in televizijskem dokumentarnem in razvedrilnem izboru prikazali celovečerna filma *Radio.Doc* Mirana Zupaniča in *Rabljeva freska*, novost Antona Tomašiča. V prvem je nastopila tudi Miranda Caharija, v drugem pa je protagonistka Lučka Počkaj. O filmih in drugih platih manifestacije (edina temna lisa je bila nezadostna udeležba za nefilmske sporede) naslednjč; tu omenim še predstavitev prave arhivske dragočnosti: prvi film Ernsta Lubitscha *Als ich tot war* (Ko sem bil mrtev) iz l. 1916, ki so ga imeli za izgubljenega, dokler nista našla njegove kopije v Novi Gorici strokovnjaka Slovenske kinoteke Silvan Furlan in Lilijana Nedič. Na sliki posnetek iz tega filma.

K2SPORT	TRGOVINE OBUTVE
Ul. Raštel 19 Tel. 531884 Fax 534470	Ul. Raštel 7 - Tel. 535162 Ul. Oberdan 7 - Tel. 535520 Ul. Raštel 8 - Tel. 33465
KOSIČ GORICA	
*** KDOR OB NAKUPU PREDSTAVI TA IZREZEK, IMA 10 % POPUSTA. TA UGODNOST VELJA DO 31. JULIJA. Pričakujemo Vas!	

BERTOLINI	Specializirani živilski center ...z odličnimi mesečnimi ponudbami. Pričakujemo vas v Mošu pri Gorici.
------------------	--

PISMO UREDNIŠTVU

Spoštovano uredništvo!

Nisem član ne ožjega ne širšega odbora SSO in SKGZ, zato niman pojma, kako ti dve organizaciji ekonomsko delujeta oz. kako sta organizirani s finančnega vidika. Vendar ne morem mimo odgovora, ki ga je v Primorskem dnevniku z dne 14. aprila dal eni teh dveh organizacij odgovorni urednik našega dnevnika B(ojan) Br(ezigar), ker sta me v njem osupnili predvsem dve stvari:

1) "Odločno nasprotujemo težnji, da bi staro enoumje zamenjali z novim...", pravi v svojih trditvah odgovorni urednik PD.

Če sem pravilno razumel, je hotel reči, da odločno nasprotuje težnji, da bi staro enoumje, to je bivši socialistični sistem, zamenjali tu pri nas v zamejstvu z novim enoumjem, to je z demokratično-krščanskim taborom.

Preprosto rečeno, če je 50 let po vojni ves denar iz Slovenije šel v blagajno SKGZ, je odločno nasproten, da bi danes ves denar iz Slovenije za naše slovenske organizacije šel le v blagajno krščansko-demokratskega tabora, to je tabora okrog SSK in SSO.

Če je torej moje tolmačenje pravilno, bi se uprašal: zakaj pa ne? Kaj bi bilo to kaj slabega po 50 letih monopola ene in iste organizacije? In Bojan Brezigar bi moral biti tega vesel, saj je bil celo pokrajinski in deželni svetovalec, in to vrsto let, teh dveh organizacij! "O tempora, o mores!", bi se tudi jaz rad poslužil stare poštene latinščine!

2) V istem odgovoru SSO-ju pravi Brezigar še tole: "...nikoli nismo šli raziskovat, komu sta SKGZ in SSO namenili sredstva, ki sta jih prejela v zadnjih letih, čeprav smo prepričani, da bi bralci Primorskega dnevnika te podatke prebirali z velikim zanimanjem in bi bila morda celo naša novinarska dolžnost, da to naredimo."

No, morda bi bili res zanimivi za nekatere bralce PD, ne za vse! Bili bi pa zanimivi tudi za finančne oblasti naše države, saj zadnje čase rade obiskujejo naše ustanove, čeprav zaenkrat le bančne. S spoštovanjem

Drago Štoka

JAMELJCI ZAHTEVAJO SVOJ VOLILNI SEDEŽ

V Jamljah vlada med ljudmi še vedno nezadovoljstvo zaradi prenosa volilnega sedeža iz Jamelj v Doberdob. Do sedaj so v Jamljah že zbrali 150 protestnih podpisov, zbiranje pa se nadaljuje. Načelnica svetovalske skupine SSK in tudi sama članica volilne komisije Marija Ferletič zahteva utemeljitev tega ukrepa pri volilni komisiji v Trzinu. Le-ta je namreč ugodila zahtevi doberdobske volilne komisije in se je pri tem sklicevala na tretji odstavek člena 38-20.3.1967 št. 223, ki predvideva možnost selitve volilnega sedeža le v primeru, da so se pojavile nove in težke

okolščine. Dejstvo pa je, da je zadnji referendum potekal tudi v Jamljah in ni nobenih novih in težkih okoliščin, ki bi opravičevale prenos volilnega sedeža iz Jamelj v Doberdob. Občinski svetovalci SSK in jameljski volivci pričakujejo zato konkretne odgovore, kajti iz uradnih dokumentov tudi ni razvidno, da je selitev volilnega sedeža samo začasna. Kar pa se tiče uporabnosti prostorov volišča v Jamljah, je znano, da je bila tam do nedavnega osnovna šola in bi zato neuporabnost tega prostora pomenila, da so današnji uporabniki šole poslojpe zanemarili.

Veliki četrtek v Podgori

MePZ Podgora je letos na veliki četrtek nudil podgorski verski skupnosti posebno pripravo na Veliko noč. Po maši v spomin na zadnjo večerjo in ustanovitev sv. evharistije je zbor pod vodstvom dirigenta dr. Mirka Špacapana pel prelepe slovenske postne pesmi, ki jih žal zadnje čase tako malo slišimo. To ni bil koncert, kot so žal mnogi pogrešeno razumeli, ampak trenutek globoke duhovne zbranosti in meditacije, ki je lepo dopolnjevala branje pasijona. Med prisotnimi verniki in pevci se je ustvarilo enkratno vzdušje, posebno občutena enotnost in duhovnost ob prisostvovanju Kristusovemu trpljenju. V veliki zbranosti smo doživeli skrivnost Kristusovega trpljenja tudi s pomočjo podgorskih pevcev. Ob zaključku liturgije in češenja je zavlada v podgorski cerkvi globoka tišina in vsakdo izmed nas je odšel na dom notranje obogaten. V imenu celotne verske skupnosti se zato zahvaljujemo podgorskim pevcem in dirigentu dr. Mirku Špacapanu za izredno doživetje velikonočne skrivnosti in za zelo lep veliki četrtek. A.V.

"SKRITA KAMRICA" PATRIZIE DEVIDE'

SAŠA QUINZI

ena sama, predvsem lirično občutena plava ali pa živa in vznemirjujoča rdeča. Barvna polja se na platnu ali poli papirja med seboj omejujejo in določajo v spletu tonalitet in prozornosti. Predvsem dovršeni in prefinjeni so pasteli; v zadnjem času pa se poleg teh pojavljajo tudi večja olja na platnu, kjer so potegi čopiča odločnejši.

Tišina in ljubezen do globocine pa preprečita, da bi se liričnost sprevrgla v ceneno čustvenost ali preprosto sanjavo: dela ohranjajo vseskozi neko trdno jedro, globlji smisel. Včasih pa se tudi ta notranji svet popredmeti in med barvnimi lisami zasledimo nekatere

re osnovne, bistvene poteze. Tako sta podana dva Obraza v dodelani pastelni tehniki, kjer kromatska bogatost odseva notranjost obličja; priljubljena je tudi jajčasta oblika, prisotna skoro v vseh razstavljenih delih, in prevzema tudi simbolno vrednost človekovega centra, srca, pa naj si ga razlagamo kot budistično mandalo ali srednjeveško mandorlo.

Posrečena postavitev pomaga prikazati notranji svet Patrizie Devidè, njeno neutrudno iskanje, izraženo preko slik, ki nas "vabijo k razmišljanju, morda vodijo k spoznanju, da je življenje skorajda izsledilo smisel, red, mir."

Koncert SCGV Komel: Slowind

Na petem koncertu letošnje sezone SCGV E. Komel se bo predstavil pihalni kvintet iz Ljubljane. Sestavljajo ga solisti Slovenske filharmonije in Simfonikov RTV. Skupina je nastala pred približno desetimi leti v obliki tria, l. 1994 pa se je oblikovala v kvintet. Na koncertu bomo lahko poslušali izvajanje te po sestavi edinstvene skupine, ob tem pa bomo tudi lahko od bliže spoznali in pozdravili v naši sredi jubilaranta skladatelja Primoža Ramovša. Predstavil ga bo violinist Tomaž Lorenz.

Program: P. Taffanel, P. Ramovš.

Izvajalci: Aleš Kacjan - flavta, Matej Šarc - oboa, Jurij Jenko - klarinet, Paolo Calligaris - fagot, Metod Tomac - rog.

Na tržaški univerzi je na fakulteti za elektronsko inženjeringo z odliko diplomirala

MAGDA PRINČIČ

Ob pomembnem dogodku ji iskreno čestitajo in želijo veliko nadaljnjih uspehov oče, mati in brat Igor.

DAROVI

Za Novi glas: Marija Bernasconi 50.000; M.J. in P.S.Z. 80.000; Brezigar/Mirko 15.000 lir.

Za Sveto goro: N.N. Jamlje 400.000 lir.

Za cerkev na Peči: Petejan Malič Hilarija ob krstu vnukinje Federiche 100.000 lir.

Za MePZ Rupa-Peč: Salomon Tomsic v spomin na sestro Zalko 100.000 lir.

Za cerkev v Gabrjah: N.N. 5.000; N.N. 100.000; N.N. 15.000 lir.

Za misijon patra Kosa: N.N. z Vrha 150.000 lir.

Za lačne po svetu: N.N. z Vrha 150.000 lir.

Za mis. Ivana Štanta: družine Pavletič-Rupa 13, Ožbot-Rupa 18, Rupil-Gorica namesto cvetja na grob Ane Močnik 150.000 lir.

Za cerkev sv. Andreja v Štandrežu ob obletnici smrti Pepiča Paškulina Češčutovi 100.000 lir.

OBVESTILA

Mladinska konzulta dekanije Štandrež vabi vso slovensko mladino goriške nadškofije na **Mladinski dan**, ki ob v nedeljo, 21. aprila, v Štandrežu. Ob 10. uri zbiranje in priprava na mašo, ob 10.30 mladinska maša. Po maši srečanje v pripravo na goriško sinodo in na srečanje s sv. očetom v Postojni. Sledita skupno kosilo in družabnost ob igri in zabavi. Vabljeni vsi mladi od 14. leta dalje. Spoštovane župnike prosimo, da obvestijo in povabijo mladino svojih župnij na nedeljsko srečanje!

V galeriji Katoliške knjigarne na Travniku razstavlja slikarka **Patrizia Devidè**. Razstavo si lahko ogledate po urniku knjigarne do 30. aprila.

20.4.1986 - 20.4.1996

Alenka ČERNIC

Ob desetletnici Tvojega odhoda v Večnost se Te ljubeče spominjajo vsi tvoji domači, tvoje bivše pevke in letniki 1955.

PROSVETNO DRUŠTVO RUPA-PEČ

prireja 25. in 28. aprila ter 1. maja 1996 v Rupi tradicionalni

PRAZNIK FRITALJE

Spored: ČETRTEK, 25. APRILA, ob 16.30 nastop zborov: otroški zbor Štmaver, otroški zbor Rupa-Peč, skupni otroški zbor Štandrež in Oton Župančič, PZ Tabor z Opčin, MePZ Miren-Orehovlje-Bilje; ples z ansamblom Happy day

NEDELJA, 28. APRILA, ob 16.30 nastop mladinskega zbora Vrh sv. Mihaela, MePZ J. Srebrnič iz Deskel; tekmovalne v cvrtju najboljših fratljaj; ples z ansamblom Kraški kvintet

SREDA, 1. MAJA, ob 16.30 slavnostni govornik Marija Ferletič, sledi igra dramske skupine Štandrež, ples z ansamblom Happy day.

Deloval bo dobro založen bite z raznimi specialitetami na žaru, tipično frtaljo in domačim vinom. Toplo vabljeni!

DRAMSKA DRUŽINA DRUŠTVA F. B. SEDEJ IZ ŠTEVERJANA

vabi na premiero igre

TEMNI PAJČOLAN

v režiji Emila Aberščka

nedelja, 21. aprila, ob 18. uri v Sedejevem domu.

SCGV EMIL KOMEL

KONCERTNA SEZONA 1995/96

pihalni kvintet

SLOWIND

Komorna dvorana Slovenskega centra za glasbeno vzgojo E. Komel, ponedeljek, 22. aprila 1996, ob 20.30.

Ivo prisrčno čestita
MAGDI

ob z odliko dokončanem študiju na fakulteti za elektronsko inženjeringo v Trstu.

Na fakulteti za inženjeringo v Trstu je z odliko diplomirala
DR. MAGDA PRINČIČ

Svoji upraviteljici iskreno čestitajo člani in osebje podjetja Microsys Srl.

NERACIONALNA RACIONALIZACIJA

ERIKA JAZBAR

V zadnjih dneh je med Slovenci na Videmskem oz. njihovimi predstavniki buri la duhove predvsem novica, ki prihaja s šolskega skrbništva. Racionalizacija italijanskega šolstva je namreč nevarnost, ki fizično grozi tudi v Nadiških dolinah. Antonio Giurleo, videmski šolski skrbnik, se je pojavil s seznamom osnovnih šol oz. vrtcev, ki naj bi bili vključeni v tak načrt. Med slovenskimi šolskimi poslojji omenimo predvsem Tipano, Bardo, Sovodnje, Grmek in Srednje.

Zaprte teh šolskih centrov grozi med prebivalci teh krajev že nekaj časa. Prenizko število otrok je

namreč botrovalo podobni usodi že drugod po naši deželi in zamejstvu, zato je bila taka novica žal pričakovana. Starši in občinske uprave pa vseeno niso ostali med tem časom prekritih rok, temveč so skupaj načrtovali posebne projekte in jih predstavili tudi samemu šolskemu skrbniku, ki je sicer pokazal veliko zanimanja in zadovoljstva.

Po starem torej, ali so bili zanj pritiski z vseh možnih strani premočni?

Marsikomu je grozila namreč nevarnost, da bi se z novimi projekti odprli dve uradni dvojezični šoli; o tem so namreč že govorili v Viškorši, kjer bi nastal šolski center, ki bi zbiral osnovnošolce in malčke iz Ti-

pane ter Njivice (Bardo); v učnem načrtu bi ob spoštovanju vsedravnih programov namenili tudi posebno pozornost učenju terskega dialekta kot prehodni stopnji do slovenskega knjižnega jezika. Če bo poslopje zgrajeno in prilagojeno potrebnim normam do septembra 1997, se bo pouk lahko mirno začel (v tem primeru ne gre teoretično za negativen odgovor...).

Zapreti šolske centre pomeni zapisati usodo teh krajev. Življenje teh vasi je namreč odvisno od navezanosti mlajših generacij na zemljo. Jezik in kulturna tradicija pa predstavljata tista temelja, na katerih je nujno graditi novo poglavje v življenju teh slovenskih krajev. Racionalno gledano je torej taka poteza šolskega skrbnika neracionalna.

EDI ŽERJAL RAZSTAVLJA V ŠPETRU

MARKO VUK

V soboto, 13. aprila, so v Beneški galeriji v Špetru odprli razstavo akvarelov slovenskega tržaškega slikarja Edija Žerjala.

Razstavljalec se je rodil 5. oktobra 1940 v Trstu, kjer se je tudi šolal, do nedavnega pa smo ga poznali predvsem kot grafika in knjižnega opremljevalca.

Edi Žerjal nas je tokrat presenetil z akvareli, nastalimi od leta 1994 do letos. Podobno kot tržaškega akvarelista Roberta Hlavatyja ali Goričana Andreja Kosiča ga je zamikal Kras in je v teh prizadevanjih prehodil zanimivo pot. Prvi njegovi poskusi s tovrstno tematiko so skoraj abstraktni, v nežnih barvnih prelivi le še bežno prepoznamo katerega od značilnih kraških motivov, npr. kamen, drevo, ruj, opustelo gmajno. Sčasoma so se Žerjalova vsebinska zanimanja razširila, zamikala ga je namreč tipična kraška arhitektura s strnjanimi vaškimi jedri, starinskimi zi-

dovi, dvoriščnimi portali - kolonami in skrivnostnimi okni. Tudi v tej tematiki je Žerjal postal pravi mojster barvnih prelivov s prevladujočimi rjavkastimi in okrastimi toni, tanke obrise predmetov in stavb pa izvaja s tušem.

Podobno vsebinsko in formalno so zasnovana tudi novejša dela iz letošnjega leta, pri katerih je uspel ustvariti zakrožen ciklus z mikavno barvno lestvico, spominjajočo skoraj na prosojnost barvnih oken. Prišlo je do premika v barvnem pogledu, saj dominirajo modri toni, vmes pa žarijo tudi rdečkaste lise in svetle beline. Kras je s svojo značilno naravo in arhitekturo Žerjala zagrabil v svoji konkretni podobi, a ne realistično opisno, marveč kot barvni in svetlobni pojav v smislu odličnega izročila slovenskih koloristov.

Razstava v Špetru bo odprta do 4. maja letos.

PRIMORSKA POJE NA VIDEMSKEM

V nedeljo se je v kulturnem centru na Trbižu končala letošnja zborovska revija Primorska poje. Pevsko prireditve, ki objema naš obmejni primorski prostor od Slovenije do Goriškega, Tržaškega in Videmskega, sta letos 27. priredila ZSKD in Združenje pevskih zborov Primorske; 143 pevskih zborov je od 9. marca dalje nastopilo na 23 koncertih.

Letošnja prireditve je potekala v znamenju 100-letnice rojstva primorskih

glasbenikov Karola Pahorja in Antona Severja.

Med koncerti v raznih slovenskih krajih moramo predvsem omeniti prijateljsko srečanje v Reziji in na Trbižu. Tudi Slovenci iz videmske pokrajine namreč sodelujejo pri tej pomembni prireditvi z gostovanjem pevskih skupin, obenem pa tudi z nastopi svojih pevskih zborov.

Ženska skupina Rože majave je tako predstavila rezijansko kulturno bogastvo v Selu, zbor Pod lipo iz Barnasa je nastopil v Desklah, medtem ko je Višarski kvintet objel prire-

ditev v nedeljo na Trbižu.

Pesem je od nedavnega sinonim za prijateljsko in sproščeno vzdušje, v katerem se lahko pevci bolje spoznajo in navežejo tesnejše stike. Kulturna tradicija, ki izhaja iz enakih korenin, zveni tako vsem očitno in veže med sabo pevce in Slovence, ki jih je zgodovina razdelila v številne države.

Meja, ki se je zarezala v naš primorski prostor, predstavlja prepogosto psihološko pregrado, ki jo lahko srečanje, kakršno je bilo Primorska poje, vsaj za trenutek omili ali odstrani.

— EJ.

KONCERT DEVINSKIH ZBOROV

USPELO GOSTOVANJE V SPOMIN NA VOLARIČA

Devinski pevski zbori (otroški zbor Ladjica, dekliški zbor Devin in Fantje izpod Grmade) so bili v nedeljo v gosteh v Kobaridu, kjer so se najprej pri maši spomnili na domačega skladatelja Andreja (Hrabroslava) Volariča, ki je dolga leta poučeval prav v Devinu. Med Kobaridom in Devinom obstaja torej tudi ta vez, ki so jo pevci utrdili z nastopom z domačim cerkvenim pevskim

zborom. V nabitno polni cerkvi je potekal res pester spored, ki sta ga obogatila še solistka Kristina Mazzarol iz razreda prof. Franke Žgavec ob klavirski spremljavi prof. Plesničar ter podrobna ocena skladateljevega opusa in njegovega pomena Erike Tomažič. Po maši so devinski zbori zapeli še nekaj Volaričevih in drugih ljudskih skladb, nakar so z domačimi pevci zapeli še pred spomenikom skladatelju na kobari-

škem trgu morda najbolj znano skladbo tega še v marsičem malo poznane Primorca *Eno devo le bom ljubil*.

Pevci iz Devina so celodnevni izlet zapolnili še z ogledom izredno zanimivega kobariškega muzeja Soške fronte, nakar so onstran meje obiskali še Landrsko jamo, v okolici Špetra Slovenov pa se je njihov izlet končal s prijetno družabnostjo.

— E.D.

ZADNJE SLOVO OD G. VINKA ŽAKLJA

K. HUMAR

Ko je lani zadnjo nedeljo v juliju msgr. Vinko Žakelj imel ponovitev zlate maše v Rupih, smo mu zaklicali: "Ad multos annos!", na mnoga leta. Na našo žalost mu je Bog naklonil le še kratek čas bivanja med nami. Dne 28. marca je namreč postal žrtev prometne nesreče v domačem mestu Maasmechelen. Obnemeli so njegovi rojaki v Belgiji in z njim tudi vsi, ki smo pokojnika poznali.

SLOVO V CERKVI

Belgijski Slovenci so se od njega poslovili na velikonočni ponedeljek; v sredo so ga prepeljali na ljubljansko letališče, v četrtek, 11. aprila, pa so ga položili k večnemu počitku v rojstni vasi Šentjošt nad Horjulom.

Zlatomašnik Vinko Žakelj med Rupenci

V cerkvi je ležal na mrtvaškem odru do začetka sv. maše ob 15. uri. K oltarju so pristopili trije škofje (nadškof Šuštar, ljubljanski pomožni škof Jože Kvas in koprski Metod Pirih) ter prav lepo število sobratov, med njimi tudi izseljenski duhovniki. Za vse vernike je bila domača cerkev odločno

premajhna, zato sta se morala tudi oba pevski zbori prav stisniti. Nastopila sta namreč domači zbor in združeni moški zbor Rupa-Peč ter Mirko Filej pod vodstvom Z. Klanjščka. Naše goriško zamejstvo so zastopali še drugi, tudi trije duhovniki. Naš zbor je

zapel med mašo in na pokopališču.

BESEDE SPOMINA

Pokojnika se je med mašo po evangeliju spomnil nadškof Šuštar, ki je poudaril zlasti njegovo prizadevnost kot dušnega pastirja med slovenskimi izseljenci v Belgiji in na Holandskem. Po maši so se od pokojnika poslovili številni drugi, med njimi zastopnik belgijskih Slovencev, ki je podčrtal pokojnikovo skrb tudi za kulturno rast izseljencev, saj je skrbel za cerkveno in narodno petje ter bil med pobudniki prosvetnega društva Slomšek. Med drugimi se je od pok. g. Vinka poslovil Andrej Čevdek v imenu obeh naših moških zborov. Omeniti je namreč treba, da sta oba zborila

prijateljsko povezana s pok. Vinkom in društvom Slomšek. V imenu Sv. Višarjev in žabniške župnije se je od pokojnika poslovil g. Jožko Kragelj. Tudi te besede slovesa so bile na mestu, saj je pokojni Vinko prebil precej poletnih počitnic na Sv. Višarjah, ko mu ni bila še odprta pot v Slovenijo. Sv. Višarje je tako vzbudil, da si je tam zamislil *Dom srečanja* za vse Slovence, ker se pri tem Marijinem svetišču vsi radi srečujemo. Zato so pokojnika poznali tudi naši verniki in oni iz Slovenije.

ŽIVLJENJSKA POT

Pok. msgr. Vinko Žakelj se je rodil v številni družini v Šentjoštu nad Horjulom (vas visoko v hribih zahodno od Vrhnik) dne 14.3.1918. V maju 1945 se je pred mašniškim posvečenjem umaknil na Koroško in bil posvečen v mašnika na

Krki 19. maja 1945. Njegovi štiri bratje domobranci in sestra so izginili v Koroškem rogu. Doma je zato lahko imel sv. mašo šele po osamosvojitvi Slovenije in lani zlato mašo. Ni odšel v Ameriko kot toliko drugih duhovnikov, temveč je ostal v Evropi in prevzel dušno oskrbo med izseljenci v Belgiji od leta 1947 do smrti. Primorci smo se z njim spoznali na Sv. Višarjah in v Gorici pri šolskih sestrah, kjer se je tudi rad ustavljal. Tako je nas je povabil na kulturni obisk v Belgijo, mi pa smo povabili v Gorico njegove pevce, ki so nastopili v Katoliškem domu. Takšne so bile torej vezi med nami in g. Vinkom ter društvom Slomšek.

Končujemo z njegovimi besedami: "Ne žaluj, ker cilji, za katere sem se bojeval, živijo naprej!" (Molitev na gori).

HITER RAZVOJ ZASEBNEGA GOSPODARSTVA

VRAČA SE KAPITALIZEM BREZ SOCIALNE VSEBINE

MARJAN DROBEŽ

Javna občila v Sloveniji še niso zabeležila in ocenila najnovejših podatkov o lastninski preobrazbi našega gospodarstva. Zasebnih podjetij je že več, kot pa znaša število velikih gospodarskih sistemov, ki so še v družbeni lasti. S privatizacijo gospodarstva (ko zasebniki s certifikati, ki jih je podelila država, postajajo lastniki oz. delničarji podjetij) in zaradi vračanja premoženja razlaščenecem (t.j. pravnim lastnikom, ki jim je režim po l. 1945 odvzel celotno imovino) nastaja pomemben zasebni sektor gospodarstva, ki je v Slovenijo že prinesel kapitalizem. Zdaj je že jasna lastninska podoba gospodarskih dejavnosti; sestavljena bo iz velikih družb v lasti množice delničarjev, med katerimi bodo lahko tudi tujci, zelo velikega števila zlasti srednje velikih in majhnih podjetij oz. delavnic v lasti zasebnikov in nekaterih infrastrukturnih podjetij oz. dejavnosti (železnic, pomorstva, bank, cestnega gospodarstva, sistema pošt in telekomunikacij), ki bodo ostale v državni lasti. S takimi spremembami se je v petih letih obstoja in delovanja samostojne in neodvisne slovenske države sesulo t.i. družbeno gospodarstvo, ki

je bilo po izhodiščih marksističnih mislecev (najbolj znana in vplivna sta bila Kardelj in Albreht) sestavljeno iz proizvodnje, razdelitve, menjave in potrošnje. V Sloveniji je tudi odpravljeno delavsko samoupravljanje in družbeno upravljanje, ki sta bila osrednja mehanizma prejšnje države za širjenje in utrjevanje sistema t.i. družbenega upravljanja, kjer so izključevali upravljanje države in posameznikov. Ta sistem so začeli hitro izvajati po l. 1950.

HITER RAZVOJ?

V Sloveniji navajajo sicer različne podatke o hitrem razvoju privatnega gospodarstva, toda vsi potrjujejo hiter porast te oblike lastništva. V naši državi je že nad 27.000 majhnih zasebnih podjetij, v njih pa je zaposlenih 63 tisoč delavcev. Takšna podjetja so lani ustvarila za skupaj 784 milijonov skupnega prihodka. Zaradi primerjave navajamo, da je v l. 1995 na področju t.i. malega gospodarstva obstajalo še 960 podjetij v družbeni lasti. Srednje velikih in velikih podjetij je sicer še zmeraj največ v družbeni lasti (skupaj so jih našli okoli 700), a tudi tukaj zasebni sektor hitro napreduje. Tako je lani v Sloveniji obstajalo oz. poslovalo 309 sred-

nje velikih podjetij v zasebni lasti; v njih je bilo zaposlenih okoli 14.000 delavcev, ki so ustvarili 192 milijonov tolarjev skupnega prihodka. Zasebniki pa imajo v Sloveniji tudi že več kot 100 velikih podjetij, ki zaposlujejo približno 35.000 delavcev. Ta velika podjetja so lani ustvarila 378 milijonov tolarjev skupnega prihodka (t.j. finančnega prometa).

Gre opozoriti, da se obravnavani podatki in primerjave nanašajo zgolj na industrijska in druga podjetja v slovenskem gospodarstvu, ne pa tudi na obrtne dejavnosti, podjetja in delavnice, ki poslujejo po novem zakonu o obrti. Pomen in vloga slednjih sta zelo velika in še nadalje naraščata tudi zato, ker ima obrt med Slovenci globoke tradicije. Po najnovejših podatkih je tako v naši državi že nad 53.000 obrtnikov, skupaj pa je v tej dejavnosti zaposlenih okoli 132.000 delavcev.

VSEBINA?

Obravnavani podatki o naraščajočem vplivu zasebnega gospodarstva na druga ekonomska gibanja v Sloveniji so seveda spodbudni, čeprav v nekaterih zahodnih državah že zmeraj menijo, da privatizacija poteka prepočasi, kar naj bi bil tudi glavni vzrok za obotavljanja in pridržke pri

investiranju tujega kapitala v Sloveniji. Toda za naše ljudi in gospodarstvo je najbolj boleče in škodljivo dejstvo, da nova družbena ureditev s kapitalizmom kot njenim glavnim tvorcem in usmerjevalcem razvoja še nima socialne vsebine in programa. Država bolj razvija t.i. divji liberalizem, kot pa jo zanimajo pravice in stiske delavcev, ki jih v mnogih primerih izkoriščajo. Najbolj so podvrženi izkoriščanju v nekaterih zasebnih podjetjih. Lastniki jim nudijo revne plače (največ okrog 50.000 tolarjev na mesec), medtem pa je država širokogrudna do izbranih poklicev ali dejavnosti. To mnenje naj bi se potrdilo tudi ob stavki zdravnikov in zobozdravnikov, o kateri pa bo v Sloveniji zanesljivo še govora.

Kar zadeva pomanjkanje oz. odsotnost socialne države, je tudi zaskrbljujoče, da t.i. politični lobi (obsegal naj bi okoli 3% najbolj pomembnih in vplivnih politikov) obvladuje gospodarstvo, namesto da bi slednje - kot je to praksa v zahodnih demokratičnih državah - usmerjalo politiko. Na dileme in stiske, ki jih povzročata odsotnost socialne države, v marsičem pa so tudi posledica pomanjkljivosti pravne države, se bodo zagotovo najbolj nazorno in prepričljivo odzvali naši državljani na bližnjih volitvah v Državni zbor.

SKD hočejo postati stranka relativne večine

V novi številki časopisa za krščanskodemokratsko politiko v Sloveniji VIR je objavljen tudi spisek uspehov, ki naj bi jih stranka Slovenskih krščanskih demokratov dosegla v preteklih sedmih letih, torej od ustanovitve dalje. Med uspehi naj navedemo, "da so Slovenski krščanski demokrati uveljavili možnost zdravnikovega ugovora vesti; pomembno pa je tudi, da so osebe, ki so vsaj po enem od staršev slovenskega rodu, dobile možnost, da si pridobijo slovensko državljanstvo." Nadaljnja zasluga stranke naj bi bila ta, "da so več Slovincem po svetu zagotovili možnost šolanja, dela in bivanja v Sloveniji." Zelo je tudi pomembno, da so krščanski demokrati dosegli važne spremembe zakona o verskih skupnostih, med drugim izenačenje verskih šol z javnimi zavodi. S sklepom vlade, ki ga je podpisal tedanji predsednik vlade Peterle, so bili Cerkvi vrnjeni škofovi zavodi, s tem pa dana možnost za obnovitev klasične gimnazije." Stranka je tudi zagotovila državno pomoč za financiranje začetnih naporov časnika Slovenec. Med uspehe zadnjih časov štejejo, da so Slovenci po svetu dobili mesto podpredsednika v stranki. Slovenski krščanski demokrati so se tudi med prvimi strankami v naši državi odprli svetu na lastnih straneh v mednarodnem računalniškem omrežju Internet.

Spričo načelne in odločne politike ter usmeritve stranke Slovenskih krščanskih demokratov je po mnenju predsednika Lojzeta Peterleta potrebno, da SKD na prihodnjih volitvah v Državni zbor postane stranka relativne večine. Takšen razvoj je po njegovem mnenju potreben tudi zato, ker je preobrazba Slovenije "posel, ki ga ne gre zaupati vsakomur." M.

Podpora gradnji spomenika TIGR-u

Občinski svet občine Miren-Kostanjevica je na zadnji seji podprl pobudo Društva za negovanje tradicij narodnoobrambene organizacije TIGR, naj bi na griču Veliko Cirje pri Opatjem selu na Krasu zgradili spomenik omenjeni organizaciji. Postavili bi ga v Spominskem parku branilcem slovenske zemlje, ki bi ga uredili sočasno s spomenikom. V utemeljitvi je zapisano, da grič Veliko Cirje leži na najbolj zahodnem delu slovenske države. "Od tu sega pogled na celotno območje Furlanije-Juljske krajine, v Goriška brda, Beneško Slovenijo, tolminske hribe s Krnom in Triglavom, Trnovsko planoto, Čaven, pod nami je Vipavska dolina, nato Nanoško pogorje, pred nami je kraška planota s Fajtim hribom, Velikim vrhom in Trsteljem, južno pa seže pogled na celotni Tržaški zaliv z Istro in Učko. Če s te točke usmerimo pogled na bližnji zahodni del kraške planote čez slovensko-italijansko mejo, vidimo doberdobsko planoto z vasjo Doberdob, ki je simbol in spomin slovenskim branilcem naše zemlje v prvi svetovni vojni." Dovoljenje za postavitev spomenika TIGR-u in ureditev parka je torej dano, vendar je to šele začetni del pobude. Zdaj bo za obe obeležji potrebno izdelati tehnične načrte in drugo dokumentacijo, zlasti pa začeti zbirati denar. Glede projekta bo društvo, ki ima sedež v Kopru, povabilo k sodelovanju priznane arhitekta, muzealce, krajske strokovnjake in primorske absolvente ter profesorje na fakulteti za arhitekturo Univerze v Ljubljani. Potrebne bo veliko denarja. Sredstva naj bi zagotovile vse občine na Primorskem, organizacije in ustanove, pa seveda tudi slovenska vlada. Uresničitev pobude društva je torej odvisna predvsem od sodelovanja in pomoči vseh, ki bodo zanjo prispevali sredstva. M.

Nadškof Šuštar bi šel rad v pokoj

Ljubljanski nadškof in slovenski metropolit dr. Alojzij Šuštar je v intervjuju ob Veliki noči dejal, da bi rad šel v pokoj. "Novembra lani sem dopolnil 75 let starosti in Svetemu sedežu sem ponudil svoj odstop, kot to določa zakonik cerkvenega prava. Upam, da bom kmalu dočkal upokojitev. Je že čas, da bi odstopil mesto mlajšim, potem pa bom pomagal tam, kjer bom lahko. Svoj odstop sem Vati-kanu ponudil že avgusta lani, vendar še nisem dobil odgo-vora. To sem tudi pričakoval, saj ni realno, da bi me razrešili pred papeževim obiskom v Sloveniji."

V pogovoru je pripovedoval o svoji mladosti; študijih v Ljubljani, Vatikanu in v Švici.

Ljubljanski nadškof in slovenski metropolit dr. Alojzij Šuštar je tudi povedal, "da se papež zdaj zelo uči slovenščino, saj bo med obiskom ljudem govoril v našem jeziku." M.

LJUBLJANA

CERKEV SV. JOŽEFA VRNJENA JEZUITOM

Velika noč je bila letos za Ljubljančane nekaj posebnega: ne samo, da so imeli isti dan potresno pobožnost (zaobljuba po potresu l. 1895), po petdesetih letih so na ta dan spet lahko stopili v cerkev sv. Jožefa, narodno svetišče Slovencev.

Res je, da so se že dolgo zbirali pred vrati in molili ter prižigali sveče s p. Podobnikom in tudi v notranjosti so že bili, vendar ne tako kot tokrat.

Marsikdo ob bralcev ve in zasleduje potek vrnitve tega jezuitskega premoženja; veliko pa jih je, ki so premladi, da bi vedeli za njeno usodo ali poznali njeno notranjost. V njej je vse predolgo gospodovalo filmsko podjetje VIBA in uničilo vse, kar je še lepega ostalo. Pred Božičem so se končno izselili (le upravo imajo še v prizidku), vendar je potek vrnitve trajal vse do pred kratkim. Sramoto (nekdo je žalostno re-

kel, da je to slika propada slovenske kulture) bo težko popraviti, saj se zdaj država ni pripravljena vrniti take cerkve, kot jo je zaplenila - ostale so gole stene in le zazidana stena je rešila Plečnikovo in Pengovo umetnino (tabernakelj pa je prav tako padel v roke zlobnežev). Pogajanja se nadaljujejo tudi glede ostalega jezuitskega premoženja: redovne hiše in Doma duhovnih vaj, v katerem so še vedno stranke oz. razna podjetja. Pa vendar: molitve jezuitov in drugih vernikov so bile uslišane in upati je, da bo v prihodnosti na Zrinjskega cesti spet zraslo jezuitsko duhovno središče.

Majhen praznik je bil že za god sv. Jožefa, ko je naj-

starejši jezuitski brat simbolično udaril po steni, za katero se je skrival oltar, in so jo potem delavci do Velike noči odstranili (druge predelane stene so podrli že prej). Sedmega aprila ob 14.30 pa je po desetletjih potresna pobožnost spet bila v zaobljubljeni cerkvi sv. Jožefa. Zbralo se je približno 4.000 ljudi, prišli so številni duhovniki in bili skupaj z vsemi tremi ljubljanskimi škofi priče velikemu dogodku: vrnitvi cerkve lastnikom. To gesto je opravil minister Dular, ki je izročil ključ nadškofu Šuštarju, ta pa ga je na koncu dal jezuitskemu provincialu p. Cviklu. Opravili so potresno pobožnost, poslušali govor in dobili blagoslov. Še najbolj pretresljiv je bil trenutek, ko je p. Edmund Böhm, ki je takrat lahko odnesel iz cerkve samo še Najsvetejše (bilo je v poznih večernih urah), letega spet prinesel nazaj. Za

81-letnega patra je bil to velik dan.

Cerkev je zdaj sicer podobna gradbišču, škoda je velika, vseeno pa obiskovalca navdahne božja Velicina, ko stopi skozi mogočna vrata in daleč pred seboj zagleda črn Plečnikov oltar, nad njim Pengov kip sv. Jožefa iz l. 1941. Toliko tragike je tu na kupu, ko človek gleda prazne stene in si predstavlja nekdanjo lepoto, obenem pa si misli: bila je božja Previdnost, da so vsaj oltar zazidali in je tako ostal nepoškodovan.

Potrebni so mnogo sredstev, da bodo jezuitje cerkev spet obnovili in čeprav je država obljubila pomoč (ta bo veliko manjša od škode, ki so jo naredili, saj so poleg nepremičnin pokradli tudi dragocene premičnine), bo "levji delež" spet obvisel na vernikih. Morda pa le uspe celo do biserne maše p. Böhma, ki bo čez dve leti. Po vseh odisejah mu lepšega darila ne bi mogli pripraviti. Pomagajmo tudi mi!

R.B.

OLJKA, NAŠA STARA SPREMLJEVALKA (3. DEL)

DANILO ČOTAR

Narodi v Sredozemlju so oljko od nekdaj sadili predvsem po gričevnatem svetu v bližini morske obale, na sončnih in toplih pobočjih. Oljka ima rada apnenčasta tla in uspešno raste tudi na revni in suhi kraški zemlji. Zelo ji prija, če je vrhnja plast dobro založena z organskimi snovmi, zato je silno hvaležna in stokrat poplača, če jo pognojimo z dobrim hlevskim gnojem. Na Jadranu najdemo oljko vzdolž vse dalmatinske obale, pa še v Istri in do Tržaškega zaliva. V Italiji je največ oljčnikov na Siciliji, v Kalabriji in Apuliji. Oljko so skušali prenesti čim bolj na sever. Tako so se obnesli nasadi v Toskani, kjer je gojenje vzpodbujala in podpirala rodbina Medici. Oljka je potem osvojila Ligurijo in skrajno severno še bregove Gardskega jezera. V vseh teh deželah je prisoten vpliv Sredozemskega morja in iz tega objema oljka ne more uti.

Največ oljk premorejo Španija, Italija in Grčija, daleč za njimi sledijo Portugalska, Maroko, Tunizija, Sirija in Turčija. Sredozemskim obalam daje oljka poseben pečat. Oljčni gaj v zamolki, zeleno srebrni odevi, med suhimi travami in kraškimi zidovi ima izreden čar. Med sprehodom po takem gaju imamo vtis, da veje nekje iz davnih časov: kakor da bi grbasta debela povezovala stari in novi vek, pogansko in krščansko. Tu se nam zdi bliže Kristus v krvavem potu, a obenem si skoraj pričakujemo, da bodo izza ukrivljenih debel pokukale brade helenskih satirov. Veselo je in obenem resnobno.

Zanimivo je, da so se s tem sredozemskim pridelkom resno spoprijeli tudi Slovenci. V Istri in v tržaškem Bregu, pa tudi v gorjskih Brdih in na Vipav-

skem so oljko od nekdaj gojili. Navezanost na to drevo se ni nikoli ohladila in danes so nasadi celo v razmahu. Na italijanski strani jih pospešuje tudi deželna ustanova za razvoj kmetijstva (ERSA). Tekmovanje z južnimi deželami sicer ni mogoče, vendar je pri nas olje visoko kvalitetno in ga poznavalci zelo cenijo. V zadnji letini so dosegli na Tržaškem skoraj 250 ton oliv in 46 ton olja. V slovenski Istri imajo čez 800 ha nasadov in zadnji pridelek je presegel 1000 ton. Cenijo, da površina oljčevja naraste vsako leto za 40 ha. Tam imajo celo Društvo oljkarjev slovenske Istre.

Slovenci smo si torej v svoji razpetosti med severom in jugom znali pridobiti to čudovito sredozemsko izkušnjo. To plemenito drevo smo do globine spoznali in se z njim tesno povezali. V slovenski literaturi je posvečen oljki slavošpev, ki mu ni para in ga je zapisal pesnik Simon Gregorčič.

KONEC

ZASEDANJE PREDSEDSTVA SDGZ

DAVORIN DEVETAK

Dne 10. t.m. se je v Trstu sestalo deželno predsedstvo Slovenskega deželnega gospodarskega združenja. Morali so razrešiti nastalo situacijo, potem ko je bil predsednik SDGZ dr. Boris Siega imenovan za predsednika upravnega odbora Tržaške kreditne banke. Siega je bil zaradi obremenjenosti in odgovornosti, ki izvirata iz nove funkcije, prisiljen odstopiti od vodstva Združenja, pri čemer se je vsem zahvalil za sodelovanje. SDGZ je v tem petletju vidno rastlo kot organizacija, pridobilo na ugledu v italijanskem okolju in v Sloveniji, zlasti pa je razvilo izredno razvejano dejavnost na vseh področjih, kar gre bistveno pripisati veliki angažiranosti dr. Siega.

Predsedstvo je vzelo na znanje odstop predsednika in sklenilo, da se v najkrajšem času poskrbi za zamenjavo, ki jo bo potrdil občni zbor organizacije, kot je predvideno v statutu. V tem času so si podpredsednika dr. Igor Cont in Marino Ko-

šuta ter ostali člani predsedstva in predsednik nadzornega odbora Marino Pečenik porazdelili najzahtevnejša področja delovanja, da ne bi prišlo do zastojev pri rednem delu.

Vodstvo Združenja je nato preverilo opravljeno delo v zadnjem obdobju, kjer sta posebno izstopala koordinacija delničarjev TKB in prizadevanje za beneška podjetja Hobles, Kronos in Mipot, ki preživljajo krizne trenutke.

SDGZ je po zadnjem občnem zboru zastavilo večplasten okvir delovanja. Rdeča nit dogajanja leta 1996 naj bi bilo obeležje 50-letnice Združenja, ki je bilo ustanovljeno (podobno kot drugi svobodni podjetniški in delavski sindikati) po koncu vojne, in sicer 24. novembra 1946 v prostorih tržaške Trgovinske zbornice. V pripravi so izdaja priložnostne publikacije, dokumentarna razstava in druge spremne pobude, ki naj bi se zvrstile ob uradni proslavi, ki bo 25. oktobra letos v tržaškem Kulturnem domu.

Pred poletjem pa bi morali priti do več uradnih stikov na krajevni in mednarodni ravni. V deželi naj bi se pospešili odnosi s krajevnimi upravami, s trgovinskimi zbornicami, z zamejskimi organizacijami in tudi s Slovenskim gospodarskim združenjem iz Gorice v poskusu reševanja problematik, ki zanimajo gospodarstvo in širše interese manjšine: od občinskih trgovskih planov do t.i. zakona o Kraškem parku, ki je že vrsto let "zamrznjen", od sodelovanja na deželni ravni do reševanja odprtih vprašanj naše skupnosti (obstoja in razvoj zamejske gospodarske baze, šola in izobraževanje kadrov).

Na mednarodni ravni je predviden spoznavni obisk sorodne organizacije Slovenske gospodarske zveze v Celovcu in tamkajšnjega gospodarstva. V Sloveniji pa naj bi prišlo do okrepitve stikov z novim vodstvom Gospodarske zbornice Slovenije in širšega srečanja med primorskimi podjetji Slovenije in slovenskimi iz F-Jk, ki so zainteresirana za sodelovanje. Pred poletjem čaka organizacijo še letni občni zbor za odobritev bilance in druge statutarne obveznosti.

MOČ ZDRAVILNIH RASTLIN

JELENA STEFANČIČ

REVMATIZEM

Vrbovo lubje dobro posušimo in drobno narežemo. Ščep čaja polijemo s skodelico hladne vode in prekuhamo. Pustimo stati še pol ure. Na dan popijemo do tri skodelice čaja.

Sklepni revmatizem zdravimo s čajem iz žgoče koprive in s koprivnimi oblogami. Ščep posušenih listov zadostuje za skodelico poparka. Za oblogo na boleče sklepe vzamemo za pest svežih koprivnih listov.

Za oblogo je zelo dober tudi bršljan. Za dobro pest svežih ali polovico manj posušenih listov bršljana prevremo v litru vode. Uporabljamo jih za vroče obkladke, ki jih polagamo na boleča mesta.

Dober recept proti revmatizmu je tudi mazilo, ki si ga napravimo sami. Steklenico s širokim grlom napolnimo do četrtine z drobnorezanimi mladimi poganjki smreke, bora in macesna. Nanje nalijemo 70-odstotni alkohol in steklenico dobro zamašimo. Pustimo, da se namaka na toplem osem dni, nato tekočino odcedimo in prelijemo v drugo steklenico. Z alkoholnim izvlečkom masiramo obolele sklepe.

Zelo dobro mazilo je tudi naslednje: naberemo sveže cvetove divjega ko-

Kopriva (Urtica dioica L.)

stanja in z njim do četrtine napolnimo steklenico. Nanje nalijemo 70-odstotni alkohol. Cvetove 14 dni napolnimo v zaprti steklenici, ki jo medtem večkrat pretresemo. Alkoholni izvleček imamo za vtiranje.

SLABOKRVNOST (ANEMIJA)

Slabokrvnost odpravljamo z uživanjem mladih kopriv, ki jih pripravimo kot špinačo. Prekuhani listi izgubijo svoj značilni duh, ohranijo pa zdravilne lastnosti. Zaradi obilice železa in vitaminov se pri rednem uživanju koprivnih listov kri

hitro izboljšuje. Zdravljenje naj traja vsaj teden dni.

Znano krepčilo za kri je pelinov čaj. Ščep zeli polijemo s skodelico vrele vode, pustimo malo pokrito in precedimo. Na dan popijemo eno do dve skodelice poparka. Več ni dobro.

Za slabokrvne bolnike je dober tudi naslednji čaj: potrebujemo 65 g šipkovih plodov in po 25 g črnega ribeza in cvetov gloga. Ščep čajne mešanice polijemo s skodelico hladne vode, zavremo in pustimo malo stati. Lahko popijemo dve ali tri skodelice na dan.

Dober je tudi poparek iz tavzentrož. Ščep zeli poparimo s skodelico vrele vode in pustimo malo stati. Na dan popijemo skodelico čaja v požirkih. Zdravljenje naj traja dva do tri tedne.

SRBENJE KOŽE (SRBEŽ)

Srbečo kožo pomirimo, če jo namažemo pred spanjem s svežim limoninim sokom. Znano domače sredstvo zoper kožni srbež je kis. Najboljši je vinski kis, potem jabolčni. Umetni kis ni dober.

DALJE

ŠČEP LJUBEZNI TUDI V LONEC

JELENA STEFANČIČ

kuhanja. Najboljše omake pripravimo iz res svežih paradižnikov. Francosko paradižnikovo omako pripravimo tako, da drobno sesekljamo čebulo in korenček, ki do mehkega zdušimo na 30 g surovega masla, nakar primešamo 30 g moke. Ko se mešanica speni, prilijemo 375 ml juhe in vse skupaj zavremo. Dodamo 1 kg paradižnikov, ki smo jih olupili, jim odstranili semenje ter jih sesekljali, strt strok česna, sol in poper. Omako v odkriti posodi med pogostim mešanjem počasi kuhamo eno uro, da se zgosti in dobi temno barvo, nato jo precedimo in po okusu začimimo.

3. Preverimo konsistenco. Majoneza mora biti gosta in bleščeča. Če se majoneza ne zgosti, vtepemo vanjo nekaj kapelj kropa. Majonezo lahko hranimo v hladilniku največ 1 teden, ker se surovi rumenjaki dlje ne obdržijo.

Paradižnikova omaka - S paradižnikom pripravljamo številne omake, ki se ujemajo z ribjimi, perutninskimi, mesnimi in zelenjavnimi jedmi. Temeljna značilnost paradižnikove omake je odvisna od časa

Majoneza - začimovanje majoneze je odvisno od okusa uporabljenega olja in kisa. Za 375 ml majoneze potrebujemo: 2 rumenjaka, sol in beli poper, 2 žlici belega vinskega kisa ali žlico limoninega soka (včasih več), žličko gorčice (po želji), 300 ml arašidovega ali olivnega olja.

1. V manjši skledi stepemo rumenjaka skupaj z malo soli in popra, s polovico kisa in po želji z gorčico, da se mešanica zgosti. To traja približno 1 minuto; vse sestavine morajo imeti sobno temperaturo. Najbolje je, da skledo postavimo na kuhinjski prtčič, da se med stepenjem ne premika.

2. Med mešanjem po

ŠPORT, INFORMACIJA + TURIZEM F-Jk

Na to temo bi tokrat zapisali le dve stvari, čeprav se ti trije pojmi večkrat - če ne že stalno - prepletajo med seboj. V ponedeljek se je končala vsedržavna afeta oz. farsa (kot smo pred tedni zapisali na tem mestu) o koncesiji radiotelevizijskih prenosov nogometnih tekem. Zaplet se je začel 29. februarja, ko je toskanski magnat Cecchi Gori na dražbi italijanske nogometne lige dal najvišjo ponudbo in si tako zagotovil pravico do predvajanja nogometnih tekem profesionalnih prvenstev. "Premagal" je javno radiotelevizijsko hišo RAI, kar se je zgodilo prvič v zgodovini modernih italijanskih medijev javnega obveščanja. Zadeva je seveda dvignila veliko prahu in preplaha, dokler ni prišlo do t.i. farse, ko se je *Tele-Vittorio* odpovedal doseženi pravici, saj je spoznal, da mu nobena banka ne jamči posojila skoraj 600 milijard za prenose do leta 1999. V ponedeljek so predsedniki klubov prvih treh državnih nogometnih lig končno spet dodelili pravico do prenosov RAI-u, ki se je na februarjski dražbi uvrstila na drugo mesto. Končno je tako prišlo do razpleta.

Druga variacija na temo glede turizma v naši deželi se tiče pravkar zaključenega smučarskega prvenstva deželnih športnih časnikarjev, ki ga je ob tej stanovski organizaciji priredila družba za turistično promocijo Promotour, lastnik vseh deželnih zimskih objektov. Udeležilo se ga je veliko zamejskih kolegov (na sliki del številne "zamejske reprezentance") z zavirljivimi uspehi. Promotour upa, da bodo časnikarji s svojimi besedami prispevali k vzponu (zimskega) turizma v Furlaniji-Jilijski krajini. Glede na to, da so se organizatoriji res potrudili, bomo naredili vse, da jim bomo s svojim pisanjem lahko ustregli.

E.D.

KOŠARKA

PONOVNO PRAVI JADRAN

IVAN BAIC

Jadranovi košarkarji se vračajo z dolgega gostovanja v San Lazzaru z novimi pomembnimi točkami, čeprav se stanje na lestvici bistveno ni spremenilo. Biella namreč ne pozna poraza, tako da še vedno vodi na lestvici s polnim izkupičkom točk. Kot znano, napreduje v višjo ligo le ena ekipa, štiri kola pred koncem play-offa pa lahko naša združena peterka upa le v kak neroden spodrseljaj Savia in tovarišev, obenem pa mora seveda zmagati na vseh ostalih srečanjih.

Glede sobotne tekme smo se za krajši komentar obrnili do **Borisa Viteza** (foto Kroma), ki je prav na zadnjem gostovanju odigral eno svojih najboljših letošnjih tekem: "Ponavljala se je stara slika, ko namreč igramo le na trenutke, kot znamo in kot je v tej ligi obvezno. V prvem delu srečanja smo igrali slabo in nekoncentrirano, tako da nam je nasprotnik ušel. V nadaljevanju je zadostovalo, da smo za 10-15 minut strnili vrste in prikazali odlično obrambo. S tem postane vse lažje, saj smo pobrali veliko več

skokov in tako izvedli nekaj hitrih protinapadov, kar je zadostovalo, da nam je uspelo streti odpor Bolončanov."

Obstajajo še realne možnosti za napredovanje v elitno B-ligo?

"Vse je še mogoče, kajti igrati moramo še 4 tekme in v košarki rado pride do presenečenj prav ob zvoku sirene. Mi gotovo ne bomo popustili, saj bi bilo res škoda vreči puško v koruzo, potem ko že celih 10 mesecev koncentrirano in neutrudno treniramo. Neumno bi bilo zamuditi to priložnost; zato bomo stisnili do konca in upamo, da bo Biella le kdaj izgubila. Potem bomo potegnili črto in videli, če smo prvenstvo sklenili zaslužno prvi ali zaslužno drugi.

ODBOJKA

SLOGAŠICE: "NE MOREMO VEČ SKRIVATI... NAPREDOVANJE JE VSE BLIŽJE"

GORAZD BAJC

Dokaj uspešen obračun kola za našo zamejsko odbojko. Ob nekaterih lepih uspehih in nerodnih ali pa zasluženih porazih ne moremo mimo tega, da se je ženska ekipa Sloge s ponovnim uspehom še bolj približala napredovanju. Pred zadnjimi petimi tekmami je bila zato v soboto imperativ le zmagati, kot nam je po srečanju povedal trener **Branko Sain** (foto Kroma): "Sobotna tekma je bila za nas zelo delikatna, ker je bilo treba nujno zmagati. Igrali smo proti ekipi Kennedy iz Vidma, ki se je izkazala kot zelo borben nasprotnik, čeprav v prvenstvu nima več konkretnih ciljev, saj se ne bori ne za obstanek ne za prestop v višjo ligo. Mi pa smo na poti v B-2 ligo; upam, da jo bomo tudi dosegli. Priigrali smo si izredno dragoceni točki, saj naš nastop ni bil najboljši, vendar smo vseeno sklenili tekmo v svoj prid, čeprav smo začeli izredno prepričljivo. Osvojili smo prvi set, še lažje in bolj suvereno drugoga, v tretjem smo že vodili z 10:2, nakar je prišlo do preobrata, saj je nasprotnik začel forsirati tako servis kot napad, še posebno iz centra. Tedaj smo imeli nekaj problemov v sprejemu, potem smo to popravili, vendar so nasprotnice dosegle veliko točk še posebno iz centra. Ko nam je uspelo tudi blok v

centru registrirati in popraviti, smo bili že v tie-breaku. Prišli sta ponovno na dan izredna borbenost in zagrizenost Slogašic, ki so tudi tokrat zmagale tie-break in dokazale, da je volja do osvojitve tega sicer nepričakovanega - a toliko slajšega morebitnega napredovanja - še toliko bolj občutena."

Torej skušate napredovati. Misliš, da vam bo res uspelo?

"Telega cilja sedaj ne moremo več skrivati in bi bilo tudi neumno, če ne bi poskusili, saj je vse bolj blizu. Naredili bomo vse, da bi

naša ekipa napredovala v B-2 ligo. Sicer imamo zelo težak raspored tekem; nasprotniki imajo nekoliko lažjo nalogo, vendar je precej direktnih spopadov. Upamo, da bomo držali do konca z našo igro in formo in to izredno uspešno sezono kronali z nepričakovanim napredovanjem v višjo ligo.

ROKOMET

KRASOVI EKIPI DOŽIVELI USPEŠNO GOSTOVANJE V NEMČIJI

Med velikonočnimi prazniki sta se obe rokometni ekipi Krasa udeležili mednarodnega turnirja v severni Nemčiji, v Brainschweigu. Na turnirju je nastopilo približno 114 ekip, med katerimi sta bila tudi ŠK Jadran Hrpelje in ŠK Koper.

Ženska in moška ekipa Krasa sta odpotovali v okrajni postavi. Kljub temu sta obe - vsaka v svoji skupini - zelo dobro branili Krasove barve. Ženska ekipa (na sliki) je odigrala tri tekme, od teh eno zmagala in dve izgubila. Naj povemo, da je prvemu pora-

zu botrovalo zelo slabo sojenje. Podobne rezultate so dosegli tudi fantje, saj so eno tekmo zmagali, eno izenačili, dve pa izgubili. Obe postavi sta z dosežki lahko zadovoljni, saj je bila konkurenca zelo ostra.

Turnirja se je udeležila tudi novoustanovljena ekipa 14-letnih dečkov, ki se je kljub neizkušeni res izkazala.

Za naše ekipe je bila ta izkušnja pozitivna ne samo iz športnega vidika, temveč predvsem zato, ker so imeli naši možnost spoznati veliko vrstnikov drugih kultur.

AMATERSKI NOGOMET

KRAS NAPREDOVAL, PRIMOREC OBSTAL

E. BEVK

Novica tedna je nedvomno napredovanje Krasa po enem letu igranja iz tretje v 2. amatersko ligo. Do konca prvenstva manjka namreč le eno kolo, Krasovci pa imajo 4 točke prednosti pred drugouvrščenim Bregom. Prav Brežani so z remijem v derbiju z Gajo (foto Kroma) obdržali drugo mesto in so najresnejši kandidati za igranje dodatnih srečanj za napredovanje. O slovenskem dvo-boju gre povedati najprej to, da je privabil veliko število ljubiteljev nogometa, ki so se zbrali ob dolinskem pravokotniku že ob zgodnjih jutranjih urah. Žal pa igra ni izpolnila pričakovanj publike, saj sta ekipi izenačili brez zadetka.

V promocijski ligi sta slavili obe enajsterici z Goriškega. Juventina ohranja prvo mesto s šestimi točkami naskoka nad "bratrance" iz Sovodenj.

Zarja ostaja na vrhu lestvice 1. amaterske lige tudi po zmagi v gosteh, medtem ko so Prosečani in Križani izgubili, Primorje pa ohranja drugo mesto.

Z nedeljskim izenačenjem je Primorec matematično ostal v 2. amaterski ligi.

V goriški skupini 3. amaterske lige Mladost vodi s Sagradom, s katerim se bo srečal že v prihodnjem kolu, po katerem bo dve koli pred koncem tudi verjetno bolj znano, kdo bo napredoval v višjo ligo.

Prihodnje kolo vseh amaterskih lig bodo zaradi volitev odigrali šele 25. t.m.

MLADINSKI NOGOMET

V Bazovici zasijala nova Zarja

S še eno teniško zmago (v nedeljo 6-1 z Montebellom) je svoje napore v pokrajinskem prvenstvu naraščajnikov končala tudi združena ekipa Zarje. Skozi celo sezono takih zmag res ni manjkalo, saj so Zarjani skupno dosegli 83 golov, toda žal se je ekipi trenerja Miloša Tula izmuznilo najpomembnejše, pokrajinski naslov.

Mimo lahko rečemo, da so bili Zarjani najboljše ekipa prvenstva. Igrali so zelo privlačen nogomet, ki je slonel na skupinski igri.

D. KRIZMAN

POHOD

Uspel 10. Memorial "Mirko Škabar"

Sončno pomladansko vreme je v nedeljo privabilo lepo število ljubiteljev narave na 10. Memorial Mirko Škabar. To je bil pohod od Praprota do Repna, ki ga je organiziral Smučarski klub Devin. Pohod je z leti postal pravo obmejno srečanje planincev in tako je bilo tudi letos predvsem zato, ker so bile vremenske razmere naklonjene.

RITMIKA

Dober uspeh Bora

Po prvem delu, ki je bil že pred mesecem v Vidmu, je prejšnji teden potekala tudi druga vaja deželnega prvenstva v ritmiki. V telovadnico Societa' Ginnastica Triestina so stopila tudi Borova dekleta, ki so zopet dosegla vrsto prestižnih rezultatov. Med članicami je Fjona Mezgec osvojila prvo mesto v vaji z obročem, Karin Mezgec pa je bila druga v vaji s trakom in z žogo. Do solidnega uspeha so se priborile tudi Borove mladinke Megi Mauri in Petra Dilli, ki sta bili tretja z obročem oz. peta s kolednico. Plačilo za ves trud in dobro delo Borovih deklet ter njihovih trenerjev je nedvomno povabilo Karin Mezgec v deželno reprezentanco. Z njo sedaj skrbno vadi, v polovici junija pa bo nastopila v vaji z žogo na meddeželnem prvenstvu v Fanu.

I. BAJC

KOŠARKA

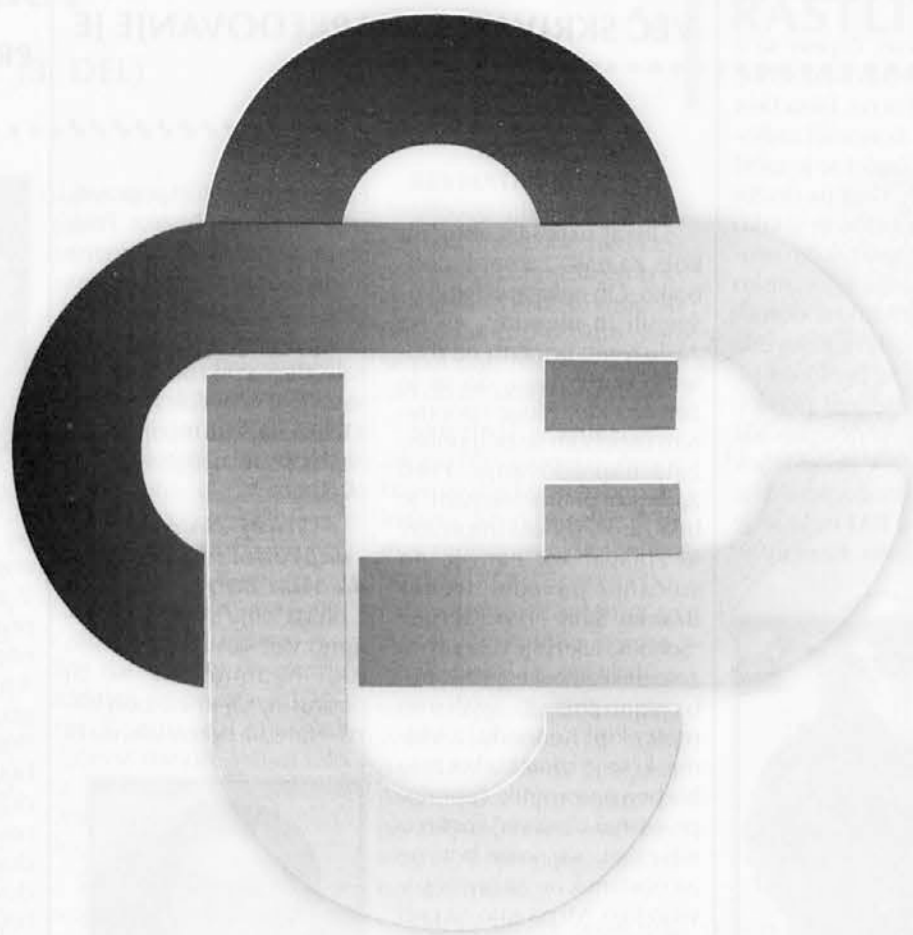
Evropski klubski naslov Panathinaikosu

Dne 11. t.m. je bil v Parizu veliki finale evropskega klubskega prvenstva, v katerem sta se srečali peterki grškega Panathinaikosa z Američanom Dominiqueom Wilkinsom na čelu in katalonske Barcelone. Grki so v polfinalu odpravili ruski CSKA, Katalonci pa madridski Real. Naslov je nepričakovano - prvič v zgodovini Panathinaikosa - šel v Grčijo.

NOGOMET

V A-ligi dve tekmi v enem tednu

V prvi italijanski nogometni ligi so pretekli teden odigrali kar dve prvenstveni tekmi. Sredi tedna so z večernimi tekmami nadoknadili 26. kolo, ki so ga poklicni nogometaši bojkotirali s stavko. Do bistvenih presenečenj na vrhu ni prišlo, tako da je Milan štiri kola pred koncem že skoraj državni prvak. Turinski Juventus sicer igra iz kola v kolo bolje, v soboto pa je doživel morda odločilni poraz proti Sampdoriji.

TVOJE DOMAČE BANKE

ZADRUŽNA KRAŠKA BANKA

SEDEŽ: **OPČINE**, ULICA RICREATORIO 2
TEL. 040 / 21 491

PODRUŽNICE: **TRST**, TRG LIBERTA 5
NABREŽINA, TRG SV. ROKA 106
SESLJAN, SESLJAN 44
BAZOVICA, ULICA GRUDEN 23

ZADRUŽNA KREDITNA BANKA V DOBERDOBU

SEDEŽ: **DOBERDOB**, ULICA ROMA 23
TEL. 0481 / 78 063

PODRUŽNICA: **RONKE**, ULICA C. D'ANNUNZIO 96/A
TEL. 0481 / 47 41 60

ZADRUŽNA KREDITNA BANKA SOVODNJE OB SOČI

SEDEŽ: **SOVODNJE OB SOČI**, /GO/
PRVOMAJSKA 75, TEL. 0481 / 88 21 55

PODRUŽNICA: **ŠTANDREŽ**, /GO/
ULICA DEL CARSO 73/A, TEL. 0481 / 52 08 32

